परिचय

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले विपद् जोखिम न्युनीकरण गर्न पूर्व सूचना तयारी उद्धार राहत एम पुनस्थापना गर्ने विषयालाई राज्यका निर्देशक सिध्दान्तमा उल्लेख गरदै विपद्व्यवस्थापनलाई महत्वका साथ हेरी सरकारका तीनै तहका अधिकार सूचीमा सूचीकृत गरेको छ । भुकम्प बाढी पहिरो आगलागी सडक दुर्घटना चटयाङ सुक्खा खडेरी लगायत विपद्जन्य घटनामा परी वार्षिक रुपमा मानवीय आर्थिक सामाजिक वातावरणीय र भौतिक संरचनामा ठूलो क्षति हुदै आएको छ ।

तसर्थ स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ११ को उपदफा १ को न मा निम्न कामहरु स्थानीय तहले सम्पादन गर्नु पर्ने विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी काम कर्तव्य र अधिकार रहेका छन् । मोरङ जिल्लामा रहेका सबै १७ वटै स्थानीय तहमा भए गरेका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत कानूनी कार्यक्रमगत समन्वयकारी कार्य जस्ता विषयलाई आधार मानेर जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयले यो प्रतिवेदन तयार गरेको छ ।

नेपालको भुगोल र भूगर्भ नै प्राकृतिक विशेषताका दृष्टिले संवेदनशील छ । नेपालमा विना अध्यन भइरहेको विकास निर्माणले जोखिम बढाइरहेको छ । हाम्रो देशमा विपदका कारण ठूलो जनधनको क्षति हुने गरेको छ ।

नेपाल कमजोर भौगर्भिक तथा भूधरातलीय बनोट, मौसमी विषमता तथा जलवायु परिवर्तन निरन्तर दाहोरिहने बहु प्रकोपका घटना अव्यवस्थित पूर्वाधार विकास एवं जोखिम असंवेदनशील विकास निर्माण कार्यले विपदको अत्यधिक जोखममा रहको

मुलुकहरुमध्ये रहेको छ । नेपाल विश्वमा भूकम्पीय जोखिमको दृष्टिले एघारौ तथा बाढी पहिरोको दृष्टिकोणबाट तीसौं अति जोखिमयुक्त मुलुकको रुपमा रहेको छ ।

२. उद्धेश्य

क) आफ्नो जिल्ला भित्र कुनै प्राकृतिक प्रकोप दुर्घटना वा कुनै विपद् देखा परेमा प्रकोप तथा विपद्व्यवस्थापनमा जिल्लाभरिका सबै गाउँ नगरपालिकाबीच समन्वय गरी एकिकृत ढंगले कार्यक्रम संचालन गर्न पहल गर्ने,

ख) विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापनमा जिल्लाभरीका सबै निकायहरूबीच उद्धार र राहत कार्य प्रभावकरी बनाउन समन्वय गर्ने,

ग) विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापनमा प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,

घ) स्थानीय तहले गर्नु पर्ने नीतिगत कानुन कार्यन्वयन तथा समन्वयका विषयमा अध्ययन गरी सवल पक्ष तथा सुधार गर्नु पर्ने विषयमा स्थानीय तहलाई सिफारिस गर्ने ।

३. अध्ययनका क्षेत्र

क) प्राकृतिक विपद् : हिमपात असिना हिमपहिरो हिमताल विस्फोटन अतिवृष्टि बाढी पहिरो तथा भूस्खलन डुवान खडेरी आँधी हुरीबतास शीतलहर तातो हावाको लहर चट्टयाङ भूकम्प ज्वालामुखी बिष्फोटन डढेलो ।

ख) गैरप्राकृतिक विपद् : महामारी अनिकाल डढेलो कीट वा सुक्ष्म जीवाणु आतंक पशु तथा चराचुरङ्गीमा हुने फ्लु प्यानडामिक फ्लु सर्पदंश जनावर आतंक खानी हवाई सडक जल वा औद्योगिक दुर्घटना आगलागी विषाक्त ग्याँस रसायन वा विकीरण

चुहावट ग्याँस विष्फोटन विषाक्त खाद्य सेवन वातावरणीय प्रदुषण वन विनाश वा भौतिक संरचनाको क्षति तथा प्रकोप उद्धार कार्यमा हुने दुर्घटना ।

४. अध्ययन विधि

क) अन्तरक्रिया

ख) छलफल

ग) सूचना संकलन

घ) पत्राचार

ङ) साहित्यिक पुनरावलोकन

च) अन्य

५. अध्ययन गरिएको विषय

१) विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन , अनुगमन र नियमन नाम संलग्न गरिनुपर्ने

२) स्थानीयस्तरमा विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्दार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय

३) स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन

नाम उल्लेख

४) विपद् जोखि क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण

५) विपद् व्यवस्थपानमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य

६) विपद्व्थवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत साधनको परिचालन

७) विपद्जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरका आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन , अनुगमन र नियमन

८) विपद्पश्चात स्थानीय स्तरको पुनस्थ f पन र पुनर्निर्माण

९) स्थानीयस्तरमा विपद्सम्बन्धी तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान

१०) स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणाली

११) समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कायर्क्रमको संचालन

१२) दुई वा सोभन्दा वढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकिकृत विपद्व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन

१३) उद्दार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य

१४) विपद्तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य

१५) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य

विद्यमान व्यवस्थाहरु

१. कानुनी, संस्थागत र नीतिगत व्यवस्थाहरु

(क) कानुनी व्यवस्थाहरू

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र नियमावली, २०७६
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- भू-तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९
- वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७
- भवन ऐन, २०५५
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५
- विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७
- प्रकोप पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी मापदण्ड, २०६४
- जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन नीति, २०७२ ।

(ख) संस्थागत व्यवस्थाहरू

- केन्द्रीय, प्रादेशिक, जिल्ला एवं स्थानीय दैवी प्रकोप उद्धार समिति,
- दैवी प्रकोप उद्धार कोष,
- राष्ट्रिय विपद् न्यूनीकरण कार्यमञ्च,
- गृह मन्त्रालय अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन शाखा,
- जल उत्पन्न विपद् नियन्त्रण विभाग,
- नेपाल आर्मी, Red cross, नेपाल पुलिस र विभिन्न खोज तथा उद्धार समूह ।

(ग) नीतिगत व्यवस्थाहरू

- विपद् सम्बन्धी २९ वटा कार्यक्रमलाई योजनाबद्ध रूपमा वि.सं. २०६७ देखि २०७२ सम्म अगाडि बढाउन प्रमुख पाँच प्राथमिकताको क्षेत्रहरू छुट्याइएको,
- प्रकोप जोखिम तथा यसका असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्न विपद् व्यवस्थापनलाई विकास प्रक्रियामा मूल प्रवाहीकरण गर्ने नीति लिइएको,
- विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय कार्यमञ्चलाई क्रियाशील बनाउने नीति रहेको,
- विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था तथा दातृ निकायसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने नीति रहेको ।

मोरङका स्थानीय तहका विपद् सम्बन्धी विवरण

ग्रामथान गाउँपालिका

1. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

(क) ग्रामथान गाउँपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७५

(ख) विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५

2. स्थानीयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डार, वितरण र समन्वय

गाउँपालिकाको विपद् जोखिम नक्साङ्कन, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) र स्थानीय विपद् तथा उत्थानशील योजना (LDCRP) निर्माणका लागि स्थानीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान जावलाखेल ललितपुर सँगको सहकार्यमा निर्माण भईरहेको र चालु आ.व. मा निर्माण सम्पन्न भईसक्ने साथै हाल सम्म गाउँपालिका र सवै वडास्तरीय छलफल सम्पन्न भईसकेको। ।

विपद्जन्य सामाग्रीको विवरण

क्र.स.	सामानको नाम	परिणाम	कैफियत
१	लाइफज्याकेट पहेलो	४ थान	
२	" रातो	१ थान	
३	सेफ्टिहेल्मेट	५ थान	
४	स्टेचर	१ थान	
५	सावेलबेल्चा	१ थान	
६	डोरी	१०० मी	
७	गमबुट	४ थान	
८	हम्वर	१ थान	
९	हेडलाइट	१ थान	
१०	पंजा	३ जोर	
११	सिटि	७ वटा	
१२	बाल्टिन	२ थान	
१३	मग	४ थान	
१४	बन्चरो	२ थान	
१५	रेन कोट	४ थान	
१६	whits plastic sheet	१ थान	
१७	Fier axtinguishr ABC	५ थान	
१८	प्लास्टिकडोरी सानो	४ थान	
१९	Spray Paint ZER	२ थान	

२०	Air Cylinder	१ थान	
२१	रवर ट्युव	१ थान	
२२	सेफ्टिभेष्ट	१ थान	
२३	डाइनिङटेवल	१ थान	
२४	सुचना पाटि	१ थान	
२५	एयर व्यागकालो	२ थान	
२६	एयर व्यागको पाइप	२ थान	
२९	बोरा	१४ सेट	
३०	त्रिपाल	१०० थान	
३१	म्याट	१००थान	

3. स्थानीय तटबन्धन, नदी र नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन

स्थानीय स्तरमा तटबन्धनको कार्य तीव्ररुपमा गरी सम्भावित जोखिमलाई कम गर्नका लागि गाउँपालिकाको उतर सीमानामा रहेको खादम खोला, मोरिया खोला तथा जुडीपैनीको तटबन्धन भएको।

4. विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा वस्तीको पहिचान र स्थानान्तरण

विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन कार्य चालु आ.व. मा तयार भईसक्ने।

5. विपद् व्यवस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, सङ्घसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य

विपद् व्यवस्थापनको प्रकृतिका आधारमा क्षति फरक पर्ने भएकाले गाउँपालिका एक्लैले जोखिमको न्यूनीकरण गर्न नसक्ने भएकाले यसमा सामुहिकता खोजिदै आइएको छ। सङ्घीय सरकारसँग नीतिगत तथा मनुसुनजन्य विपद् तथा आगलागीजन्य विपद् मा परेका लाभग्राहीको लागि सहयोग, समन्वय र सहकार्य हुदै आएको छ । जिल्ला समन्वय समितिले विपद्लाई प्राथमितकता दिएर समग्र जिल्लाको विपद्को जोखिमलाई आकलन गरी सो का लागि सवै स्थानीय तहको सामुयिकता खोजी गरिनुपर्ने देखिन्छ। निजी क्षेत्र तथा विपद्का क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थासँग समेत विपद्को नीती निर्माण, जोखिम तथा क्षतिको न्यूनीकरणमा सहकार्य र समन्वय हुन आवश्यक छ।

6. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र श्रोत साधनको परिचालन

विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना भएकाले ऐन तथा उक्त कोष सञ्चालन कार्यविधिको अधिनमा रही सञ्चालन तथा परिचालन हुदै आएको।

7. विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

गाउँपालिका तुलनात्मक रुपमा विपद् जोखिम क्षेत्रमा पर्ने भएकाले गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने सवै जसो योजनाको दिगोपनामा विपदको अवस्थालाई विश्लेषण गरिदै आइएको छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि देहाय बमोजिमका कामहरु हुदै आएका छन्:-

(क) विपद् सम्बन्धी ऐन निर्माण

(ख)विपद् मा परेका व्यक्ति तथा परिवारको लागि कोषको स्थापना गरी सो कोषको परिचालन

8. विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण

विपद् विशेषत: चटयाङ्ग, हावाहुरी, बाढी, डुबान र कटान पश्चातको क्षतिबाट समस्यामा परेका व्यक्ति तथा परिवारका लागि तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको व्यवस्था मिलाइएको छ ।

9. स्थानीयस्तरमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान

गाउँपालिका स्तरमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्कको सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्य चालु आ व मा तयार भइसक्ने ।

10. स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन प्रणाली

आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र भनेर स्थापना नभएता पनि उक्त केन्द्रको अवधारणा तथा कार्य प्रकृतिसँग मिल्ने गरी कार्य हुदै आएको ।आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको स्वरुपमा आवश्यक विपद्को जोखिमबाट बच्नका लागि सामाग्रीको व्यवस्थापन नभएको ।

11. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको सञ्चालन

समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम नभएको ।

12. दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकीकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन

ग्रामथान गाउँपालिका वरिपरि नगरपालिका/गाउँपालिकाले घेरिएको गाउँपालिका हो।यस क्षेत्रका सवै स्थानीय तहको विपद् क्षेत्रमा समान समस्या रहेकाले विपद् मा सहकार्य गर्नुपर्ने तथ्यलाई मनन गर्दै यस गाउँपालिकाको सीमानामा रहेका स्थानीय तहहरु बीच विपद्का क्षेत्रमा सहकार्य तथा समन्वय सम्बन्धमा कुनै कार्य नभएको ।

13. उद्धार तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा सङ्घीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य

सङ्घीय सरकारसँग विपद्को क्षेत्रमा उल्लेख्य रुपमा कुनै किसिमको समन्वय र सहकार्य हुन नसकेको ।

14. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य

ग्रामथान गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र ठुला स्तरका नदी सिङ्गिया खोला र लोहन्द्रा भएकातथा उत्तर सीमानामा खादम खोला र चतरा नहर रहेको उक्त नहरमा बर्षादको समयमा पानी बढने तथा वर्षादको समयमा परेको पानी निकासी नहुदा जनधनको क्षती समेत हुने गरेकोले गाउँपालिकाले विपद्लाई विशेष महत्व दिएर उच्च प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने देखिन्छ।यसप्रकार विपदलाई प्राथमिकतामा राख्नुका साथै सङ्घीय र प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै जिल्ला समन्वय समिति मार्फत सामूहिकताको खोजी गर्दै विपद् व्यवस्थापनमा एकीकृत रुपमा लाग्दा मात्र वास्तविक रुपमा जोखिममा पर्नबाट समग्र गाउँवासीलाई जोगाउन सकिन्छ।

कानेपोखरी गाउँपालिका

15. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

(ग) कानेपोखरी गाउँपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७९

(घ) वातावरण तथा प्राकृतिक श्रोत संरक्षण सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७७

(ङ) वन व्यवस्थापन तथा संरक्षण गर्न बनेको ऐन, २०७८

(च) विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८

16. स्थानीयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डार, वितरण र समन्वय

गाउँपालिकाको विपद् जोखिम नक्साङ्कन, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) र स्थानीय विपद् तथा उत्थानशील योजना (LDCRP) निर्माणका लागि लुथरन सामुदायिक कल्याण समाजसँगको सहकार्यमा निर्माण भईरहेको र चालु आ.व. मा निर्माण सम्पन्न भईसक्ने साथै हाल सम्म गाउँपालिका र सबै वडास्तरीय छलफल सम्पन्न भईसकेको। पूर्व सूचना प्रणाली अन्तरगत गाउँपालिकाको वडा नं. ७ मा विशेषत: जङ्गली हात्तीको आतङ्क बढी हुने भएकाले उक्त वडामा हात्ती आएमा सो को जानकारी अरुलाई गराउन तथा आएका हात्तीलाई खेदाउन समेत ठूलो आवाज आउने मेसिनको प्रयोग हुदै आएको।

विपद्जन्य सामाग्रीको विवरण

क्र.सं.	सामाग्रीको विवरण	संख्या	कैफियत
१.	वारुणयन्त्र	१	
२.	प्रहरी भ्यान	१	
३.	सामाग्री बोक्ने पिकअप भ्यान	१	
४.	रेस्क्यु डेरी	१०० मिटर	
५.	झम्पल	१० थान	
६.	गैती	१० थान	
७.	त्रिपाल	३० थान	
८.	बाल्टिन	५ थान	
९.	ब्लाङ्केट	२० थान	
१०.	वायर कटर	१ थान	
११.	बोल्ट कटर	१ थान	
१२.	सेफ्टि बुट	२ जोडी	
१३.	फायर एक्सटिङ्ग्युसर	३ थान	
१४.	सञ्चार सेट	४ थान	
१५.	लाइफ ज्याकेट	५ थान	
१६.	खाली बोरा	२०० थान	

17. स्थानीय तटबन्धन, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन

स्थानीय स्तरमा तटबन्धनको कार्य तीव्ररुपमा गरी सम्भावित जोखिमलाई कम गर्नका लागि गाउँपालिकाको पश्चिम सीमानामा रहेको चिसाङ खोलाको ठेक्का व्यवस्थापनबाट प्राप्त रकम तटबन्धनमा लगाउँदै आइएको। वडाबाट विनियोजित तटबन्धन सम्बन्धी योजना समेत सम्पन्न हुने चरणमा रहेको। नदीको व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाको दुवै तर्फ रहेका चिसाङ र डाँस खोलाको ठेक्का व्यवस्थापन हुदै आएको। चालु आ.व. मा श्रमजन्य प्रविधिबाट मात्र खोला ठेक्का लगाइएको। पछिल्लो समयमा खोलामा बाँस पाइलिङ्गलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ। बाँस पाइलिङ्गलाई मितव्ययी रुपमा सञ्चालन गर्न २ थान बाँस पाइलिङ्ग गर्ने मेसिन खरिद गरिएको छ।

18. विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा वस्तीको पहिचान र स्थानान्तरण

विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन कार्य चालु आ.व. मा निर्माण भईसक्ने।

19. विपद् व्यवस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, सङ्घसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य

विपद् व्यवस्थापनको प्रकृतिका आधारमा क्षति फरक पर्ने भएकाले गाउँपालिका एक्लैले जोखिमको न्यूनीकरण गर्न नसक्ने भएकाले यसमा सामुहिकता खोजिदै आइएको छ। सङ्घीय सरकारसँग नीतिगत तथा मनुसुनजन्य विपद् तथा आगलागीजन्य विपद् मा परेका लाभग्राहीको लागि सहयोग, समन्वय र सहकार्य हुदै आएको छ भने प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री अत्यावश्यक सेवा अन्तर्गत १ थान वारुणयन्त्र र १ थान प्रहरी भ्यान प्राप्त भएको छ भने प्राविधिक तथा क्षमता अभिवृद्धिमा सहकार्य र समन्वय हुदै आएको छ। त्यसैगरी जिल्ला समन्वय समितिले विगत देखि नै खोलाजन्य पदार्थको उतत्खननमा अनुगमन गर्दै आएको छ। जिल्ला समन्वय समितिले विपद्लाई प्राथमितकता दिएर समग्र जिल्लाको विपद्को जोखिमलाई आकलन गरी सो का लागि सवै स्थानीय तहको सामुयिकता खोजी गरिनुपर्ने देखिन्छ। निजी क्षेत्र तथा विपद्का क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थासँग समेत विपद्को नीति निर्माण, जोखिम तथा क्षतिको न्यूनीकरणमा सहकार्य र समन्वय हुदै आएको छ।

20. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र श्रोत साधनको परिचालन

विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना भएकाले ऐन तथा उक्त कोष सञ्चालन कार्यविधिको अधिनमा रही सञ्चालन तथा परिचालन हुदै आएको।

21. विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

गाउँपालिका तुलनात्मक रुपमा विपद् जोखिक क्षेत्रमा पर्ने भएकाले गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने सवै जसो योजनाको दिगोपनामा विपदको अवस्थालाई विश्लेषण गरिदै आइएको छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि देहाय बमोजिमका कामहरु हुदै आएका छन्:-

(ख) विपद् सम्बन्धी ऐन नीतिको निर्माण

(ग) गाउँपालिकाको नीति, रणनीति तथा कार्ययोजना बमोजिमको योजना निर्माण

(घ) तटबन्धन तथा बाँस पाइलिङ्ग कार्यक्रम

(ङ) विपद् मा परेका व्यक्ति तथा परिवारको लागि कोषको स्थापना गरी सो कोषको परिचालन तथा आर्थिक सहायता

(च) विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारसँग रकम तथा योजना माग गर्दा उच्च प्राथमिकता दिइदै आइएको।

22. विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण

विपद् विशेषत: चट्याङ्ग, हावाहुरी, बाढी, डुबान र कटान पश्चातको क्षतिबाट समस्यामा परेका व्यक्ति तथा परिवारका लागि तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको व्यवस्था मिलाइएको छ भने त्यसरी विपद्को चपेटामा परेका व्यक्ति तथा परिवारका लागि सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रममा समेटिइने, उक्त कार्यक्रममा नसमेटिएका व्यक्ति तथा परिवारलाई गाउँपालिकाको विपद् कोषबाट बनाउने गरिएको छ भने विपद्जन्य क्षेत्रमा बसोवास गरेका व्यक्ति तथा परिवारलाई गाउँपालिकाले खरिद गरेको जग्गामा व्यवस्थापन गरिदै आइएको छ। मनसुन तथा आगलागीमा परी क्षति भोगेका व्यक्ति तथा परिवारका लागि कार्यविधि बमोजिमको प्रक्रिया अगाडी बढाइएको छ।

23. स्थानीयस्तरमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान

गाउँपालिका स्तरमा तथ्याङ्कको सङ्कलन र व्यवस्थापन नगरिएको।

24. स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन प्रणाली

आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र भनेर स्थापना नभएता पनि उक्त केन्द्रको अवधारणा तथा कार्य प्रकृतिसँग मिल्ने गरी कार्य हुदै आएको। गाउँपालिकामा कार्यरत सबै नगर प्रहरी कार्यालय परिसरमा २४ सै घण्टा बस्ने गरी आवासको सुविधा मिलाईएको छ। आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको स्वरुपमा आवश्यक विपद्को जोखिमबाट बच्नका लागि सामाग्रीको व्यवस्थापन सहित वारुणयन्त्र कार्यालयमा तयारी अवस्थामा राखिएको। वारुणयन्त्रको छुट्टै मोवाइल सीमको व्यवस्था गरिएको तथा नगर प्रहरीलाई वाकीट्वाकीको व्यवस्था गरिएकाले नगर प्रहरी बीचमा सहज तरीकाले सञ्चार स्थापना हुन सकेकाले तत्काल विपदमा खटन सक्ने अवस्था रहेको छ।

25. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको सञ्चालन

समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम हुदै आएको छ। उपभोक्ता समितिको आर्थिक तथा श्रममुलक साझेदारीमा तटबन्धन, बाँस पाइलिङ्ग गर्ने जस्ता योजना सञ्चालन भईरहेका छन भने विपद्को समयमा समुदाय नै जोखिमको न्यूनीकरण तथा नियन्त्रण कार्यमा खटिदै आएको छ। त्यसैगरी आगलागीजन्य विपद्बाट बच्नका लागि गाउँपालिकामा कार्यरत नगर प्रहरीलाई जुद्ध वारुणयन्त्र कार्यालयको प्राविधिक सहयोगमा तालिम प्रदान गरिएको छ।

26. दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकीकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन

कानेपोखरी गाउँपालिका वरिपरि नगरपालिकाले घेरिएको गाउँपालिका हो। यस क्षेत्रका सबै स्थानीय तहको विपद् क्षेत्रमा समान समस्या रहेकाले विपद् मा सहकार्य गर्नुपर्ने तथ्यलाई मनन गर्दै यस गाउँपालिकाको

सीमानामा रहेका स्थानीय तहहरु बीच विपद्का क्षेत्रमा सहकार्य तथा समन्वय हुदै आएको छ। बेलवारी नगरपालिकासँग चिसाङ खोलाको ठेक्का व्यवस्थापन संयुक्त रुपमा हुदै आएको छ। त्यसैगरी फोहोरको व्यवस्थापनमा बेलवारी नगरपालिकासँग समेत सहकार्य हुदै आएको र उक्त कार्यका लागि प्रदेश सरकारबाट बजेट विनियोजन भएको छ। रंगेली नगरपालिका, सुनवर्षी नगरपालिका र धनपालथान गाउँपालिका र कानेपोखरी गाउँपालिकाको एकीकृत साझेदारीमा रंगली नगरपालिकामा एकीकृत विपद् व्यवस्थापन केन्द्र निर्माण गर्नका लागि कोशी प्रदेश सरकारसँग सम्झौता सम्पनन् भई रंगेली नगरपालिकाले सो का लागि जग्ग समेतको व्यवस्थापन गरि सकेको छ।

27. उद्धार तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा सङ्घीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य
कोशी प्रदेशको आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय मार्फत गाउँपालिकालाई १ थान वारुणयन्त्र र १ थान प्रहरी भ्यान प्राप्त भएको। सङ्घीय सरकारसँग विपद्को क्षेत्रमा उल्लेख्य रुपमा कुनै किसिमको समन्वय र सहकार्य हुन नसकेता पनि प्रदेश सरकारबाट सञ्चालित केही योजनाहरुमा भने सहकार्य र समन्वय हुदै आएको। सङ्घीय सरकारसँग मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित तथा आगलागीजन्य विपद्बाट प्रभावितका लागि सहकार्य गर्न सकिने देखिन्छ।

28. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य
कानेपोखरी गाउँपालिकाको दुवै सीमाना तर्फ ठुला स्तरका नदी भएका तथा उत्तर सीमानामा जङ्गलले ढाकिएकाले गर्दा ठुलो विपद्को जोखिममा रहेकोले यस गाउँपालिकाले विपद्लाई विशेष महत्व दिएर उच्च प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने देखिन्छ। यसप्रकार विपदलाई प्राथमिकतामा राख्नुका साथै सङ्घीय र प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै जिल्ला समन्वय समिति मार्फत सामूहिकताको खोजी गर्दै विपद् व्यवस्थापनमा एकीकृत रुपमा लाग्दा मात्र वास्तविक रुपमा जोखिममा पर्नबाट समग्र गाउँवासीलाई जोगाउन सकिन्छ।

लेटाङ नगरपालिका

१.विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति कानून मापदण्ड योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन :

- लेटाङ नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७६ प्रकाशन गरिएको ।

२. स्थानीयस्तरमा विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उदार रहित सामग्री पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय :

- नगरपालिकाले चौबिसै घण्टा दमकल सेवा संचालन गरेको ।
- नगरपालिकाले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सामग्रीहरु जस्तै पावर स, हेलमेट, बुट, डोरी, लाइफ ज्याकेट, फायर एक्स्टिगुइसरजस्ता सामग्रीरु खरिद गरी सेना तथा प्रहरी प्रशासनलाइ हस्तान्तरण गरेको साथै विपद्को समय उक्त निकायहरु सँग सहकार्य गरी उद्दार गर्ने गरेको ।
- विपदको समयमा बिभिन्न सामाजिक सञ्जालको माध्यमद्वारा तथा जिङ्गल प्रसारण गरी नगरवासीहरुलाइ सचेत गराउने गरेको ।

३. स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन :

- हरेक आ.व.मा ठेक्का प्रकृयाबाट तारजाली खरिद गरी उपभोक्तासँगको साझेदारीमा तटबन्धन तथा आवश्यक परेको खण्डमा मेसिनद्वारा नदी च्यानलाइजेशन गर्ने गरेको ।
- प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण (IEE) गराइ सो बमोजिम ठेक्का बन्दोवस्त गराइ नदीजन्य पदार्थ बिक्री गरी नदीको बहावलाइ नियन्त्रण गर्ने गरेको ।

४. विपद्जोखिम क्षेत्रको नक्साकंन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण :

- निर्माणाधीन भू-उपयोग योजनामा नदीको निश्चित क्षेत्र तथा अन्य क्षेत्रलाइ विपद् जोखिम क्षेत्र निर्धारण गरिएको । तपसिल बमोजिम जोखिमका क्षेत्रहरु निर्धारण गरिएको ।

तपसिल :

क्र. सं.	विपद्जोखिम क्षेत्र	विपद्को कारण	विपद्को कारण	समाधानको उपाय
१	वडा नं. १ पहाडि भूभाग	पहिरो/भू-क्षय	चुरे पहाडको कमजोर माटो नयाँ ट्र्याक निर्माण गर्दा प्रयोग हुने मेसिनले जमिन हलचल गराउने	बायोइन्जिनियरिङ खोलिएका नयाँ ट्र्याकको दिगोपनाका लागि तारजाली लगाउने, मेसिनरी वाल लगाउने कार्य गर्ने।
२	वडा नं. १ बगुवा, लोखरा, फेदी, लाख	बाढीले खोला बस्तीमा पस्ने जोखिम कटान, लोखरा पैनी कटान	चिसाङ खोलाले अत्यधिक मात्रामा ढुङ्गा रोडा बगाएर ल्याउने। पहाडमा खुलेका नयाँ बाटोले जमिन कमजोर बनाएको	उच्च जोखिममा रहेका बस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्ने। खोला च्यानलाइजेसन गर्ने तटबन्धन गर्ने पैनीको केही क्षेत्रमापाइप तथा

				ढलान गरी निर्माण गर्नुपर्ने।
३	वडा नं. २ चिसाङ पुल दक्षिण, तुर्के, लोहन्द्रा खोला	जमिन कटान, बाढी बस्तिमा पस्ने जोखिम	खोलामा आउने बाढी	खोला च्यानलाइजेसन, तटबन्धन
४	वडा नं. ३ चिसाङ पुल दक्षिणको दुवै किनारा	जमिन कटान, बाढी बस्तीमा पस्ने जोखिम	चिसाङ खोलामा आउने बाढी	खोला च्यानलाइजेसन, तटबन्धन बायोइन्जिनियरिङ
५	वडा नं. ५ खेरुवा खोला, मोरङी खोला (खेरुवा खोलाको सिरान)	जमिन कटान, बाढी बस्तीमा पस्ने जोखिम	खोलामा आउने बाढी	खोला च्यानलाइजेसन, तटबन्धन
६	वडा नं. ६ को लामिटार	जमिन कटान, बाढी बस्तीमा पस्ने जोखिम	खोलामा आउने बाढी	खोला च्यानलाइजेसन, तटबन्धन बायो इन्जिनियरिङ
७	वडा नं. ७ को सिमाना तथा वडाका विभिन्न भागहरु	पहिरो/भू-क्षय	चुरे पहाडको कमजोर माटो नयाँ ट्र्याक निर्माण गर्दा प्रयोग हुने मेसिनले जमिन हलचल गराउने	बायोइन्जिनियरिङ खोलिएका नयाँ ट्र्याकको दिगोपनाका लागि तारजाली लगाउने, मेसिनरी वाल लगाउने कार्य गर्ने।
८	वडा नं. ८ बाह्रगोठे सिरान	खोला बस्ती पस्ने जोखिम/ कटान	खोलामा आउने बाढी	खोला च्यानलाइजेसन/ तटबन्धन
९	वडा नं. ८ को ज्यामिरे तथा पहाडि भुभाग	पहिरो/भू-क्षय	चुरे पहाडको कमजोर माटो नयाँ ट्र्याक निर्माण गर्दा प्रयोग हुने मेसिनले जमिन हलचल गराउने	बायोइन्जिनियरिङ खोलिएका नयाँ ट्र्याकको दिगोपनाका लागि तारजाली लगाउने, मेसिनरी वाल लगाउने कार्य गर्ने।
१०	वडा नं. ९ तेली खोला मोरङी खोलाको जनता पैनीको मुहान दक्षिण गैरिखेत कटान	जमिन कटान, बाढी बस्तीमा पस्ने जोखिम	खोलामा आउने बाढी	खोला च्यानलाइजेसन, तटबन्धन बायोइन्जिनियरिङ

११	वडा नं. १,२,३,५,६,८र ९	पैनीको मूहान तथा पैनीमा क्षति	खोलामा आउने बाढी	मुहान उकास गर्ने खोला किनारामा पैनीलाई ढलान गरी निर्माण गर्ने।
१२	वडा नं.२,३,४,५,९ को जंगलसँथ जोडिएका स्थान	जंगली जनावरले धन,जनको क्षति पुऱ्याउने	हात्तिले क्षति गर्ने, अन्य जंगली जनावरले वाली नष्ट गर्न	विद्युतीय तारवार गर्ने विद्युतीय वत्ती जडा गर्ने
१३	९ वटै वडा	चटयाङ्ग		घरमा अर्थिङ गर्न तथा जोगिनजनचेतना विस्तार गर्ने।
१४	९ वटै वडामा रहेका जंगल र जंगल छेउका बस्ती	आगलागी	जमिनमा उब्जाउ हुन्छ भनी आगो लाउने प्रचलन गोठाला तथा अन्य मानिसले सुर्ती सेवन गर्दा	जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने आगलागी भए ठाउँमा अविलम्व दमकल पठाउने

५. विपद् व्यवस्थापन संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसंग सहयोग, समन्वय र सहकार्य :

- संघ तथ प्रदेशले आयोजना गरेको बिभिन्न तालिम गोष्ठीमा सहभागि भइ जिल्ला समन्वय समित तथा अन्य निकायहरुसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गरेको ।

६. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र श्रोत साधनको परिचालन :

- विपद्व्यवस्थापन कोष स्थापना भइ संचालनमा रहेको र सोको कार्यविधि बमोजिम खर्च गर्ने गरेको र चालु आ.व.मा उक्त कोषमा रु.९,००,००० रहेको ।

७. विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि स्थानीयस्तरका आयोजाको तर्जुमा कार्यन्वयन, अनुगमन र नियमन :

- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नियमित बैठकको छलफल द्वारा विपद् समबन्धी योजनाहरु तर्जुमा गरी समय समयमा अनुगमन गर्ने गरेको ।

८. विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको र पुनर्निर्माण :

- विपद्को प्रकृति तथा पिडितको आर्थिक साथै अन्य अवस्था हेरी आवश्यकताको आधारमा नगरपालिकाद्वारा पूनरनिर्माण गरिने गरेको ।

९. स्थानीयस्तरमा विपद्सम्बन्धि तथ्यांक, व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान :

- विपद्द्वारा क्षतिग्रस्त सथानहरुको वडागत तथ्यांक संकलन गरी अभिलेख राख्ने र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा समाधानका उपायहरु छलफल गर्ने गरेको ।

१०. स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणाली (छैन)

११. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमको संचालन (छैन)

१२. दुई वा सोभन्दा बढी स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा एकीकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन :

- आवश्यक परेमा अन्य स्थानीय तहमा समेत दमकलको सेवा प्रदान पर्ने र अन्य स्थानीय तहबाट सेवा लिने समेत गरेको ।

१३. उद्दार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य :

- विपद् व्यवस्थापन कोषको रकम आवश्यक परेको खण्डमा उद्दार तथा राहत कार्यमा खर्च गर्ने गरेको ।
- विपद् मा परी क्षति पुगेका जनताहरुलाइ कार्यविधि अनुरुप नगद वा सामग्री वितरण गरी राहत प्रदान गरिने गरेको ।

१४.विपद्तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसंग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य :

- प्रदेश तथा संघले आयोजना गरेको तालिम गोष्ठीहरुमा सहभागि भइ विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी छलफल गर्ने गरेको ।

१५. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य

hxbf ufpFkflnsf

!= ljkb ;+rfngsf]if sfo{ljwL @)&%, ljkbk'j{tof/L tyfk| ltsfo{ of]hgf @)&(;DAfGwL gLlt sfg"g ag]sf] / ;f]xL sfg"g

adf]lhd ljkb ;DaGwL sf]ifaf6 :jf:Yo sfo{s|d tyf glb lgoGq0f ;DaGwL sfddf dfkb08 cg';f/ vr{ ePsf] .

@= :yfgLo :t/dfljkbk'j{ tof/L tyfk|ltsfo{ of]hgfag]sf], k"j{ ;"rgf k|0ffnL gePsf], vf]h tyf /fxtpbf/ sfo{ ePsf], /fxt ;fdfu|Lsf] k"j{ e08f/0f Joj:yfgePsf], pkNaw ;|f]t ;fwgsf] ljt/0f ePsf]], ljleGg ;+3 ;+:yf;+u ;dGjoePsf] .

#= :yfgLo vf]nfsf] t6aGwg u/L gbLsf] Joj:yfkgug{ nf]xf]Gb|fsf] k|j]z ljGb' b]vLlgsf; ljGb' ;Dd l8lkcf/ ePsf] / hxbfufpFkflnsfsf l;+l3of vf]nf, h'8L vf]nf nufPt cGovf]nfdf t6aGw lgdf{0f ug{ l;ldtah]6 cg';f/ sfdePsf] .

$= ljkbhf]lvd lf]qsf] gS;fª\sg / a:tLx?sf] klxrfgePsf] / :yfgGt/0f sfo{ gePsf] .

%= ljkbJoj:yfkgdf ;+3 k|b]z, :yfgLotx, :yfgLo ;d'bfo ; +3;+:yftyflghL lf]q;Fu ulx/f] ;xof]u ;dGjo/ ;xsfo{ gePsf] t/ ljkbsf] ;dodf ;a} lgsfox?;+u ;dGjoePsf] .

^= ljkb Joj:yfkgsf]]ifsf] :yfkgfeO{ ;+rfngePsf] .

&= ljkbhf]lvd Go"gLs/0f ;DaGwL :yfgLo :t/dfcfof]hgf th'{df ug{ jh]6sf] Joj:yf ePsf] / cfof]hgf sfo{Gjog tyf lgoldt cg'udgx'g] u/]sf] .

*= ljkb k:rft :yfgLo :t/dfk'g:yfkgf / k'glgdf{0f c:yfO{ ? kdfePsf] .

(= :yfgLo :t/df ljkb ;DaGwL tYofª\s Joj:yfkg ePsf] t/ cWoog cg';Gwfg x'g] gu/]sf] .

!)= :yfgLo cfktsflng sfo{ ;+rfng k|0ffnL k'0f{ ?kdf ;+rfng gePsf] t/ cfktsfnLg sfo{ ug{ ;'/lffsdL{, :jf:YosdL{ tyf ljkb Joj:yfkg ;ldtL tof/L cj:yfdf /x]sf] .

!!= ;d'bfodf cfwfl/t ljkb Joj:yfkg ;DaGwL j8f :t/Lo ljkbJ oj:yfkg ;ldlt u7g eO{ ;ls|o /x]sf] .

!@= b'O{ jf ;f] eGbf a9L :yfgLo tx;Fu ;xsfo{df Plss[t ljkb Joj:yfkg ug{ lj/f6gu/ dxfgu/kflnsf;+u ;xsfo{ u/L bdsnsf] Joj:yfkgdf ;xof]u ePsf] .

!#= pbf/ tyf /fxtsfo{ k|efasf/L agfpg ljleGg lsl;dsf] tflnd, hgr]tgfd'ns sfo{s|d ;+rfng tyf /fxt pbf/df tTsfn cfjfZos ;fdfu|Lx?sf] ;d]t Joj:yf u/LPsf] .

!$= ljkb tyf k|sf]k Joj:yfkg k|b]z ;/sf/ tyf ;+l3o ;/sf/;Fu ;fdfGo ?kdf ;dGjo ePsf] tyf k|b]z ;/sf/n] ljkb Joj:yfkg sf]ifsf] nfuL ;xof]u u/]sf] .

!% cGo sfo{M ljkb Joj:yfkg ;DaGwL sfdnfO{ r':t b'?:t / Jojl:yt agfpg g]kfn /]8s|; ;f];fO6L lhNnfzfvf df]/ª;Fu ;dGjo u/L ljkbk'j{ tof/L / k|ltsfo{ of]hgfnfO{ k|efjsf/L ?kdf ; +rfngug{ 5nkmn eO/x]sf] .

बेलबारी नगरपालिका

1) बेलबारी नगरपालिकाले विपद्ब्यबस्थापन सम्बन्धि निम्न निति ,कानून ,मापदण्ड जारी गरी कार्यन्वयन गरी रहेको छ।

क) विपद् जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७४ लाई खारेज गरीविपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन२०७९ , जारी सकेको छ ।

ख) विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन कार्यविधि २०७9

२) स्थानीय स्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकर्यको लागि उद्दार सामग्री खरिद गरी नगर क्षेत्रभित्र रहेका सुरक्षा निकयमा लाई हस्तान्तरण गर्ने गरेको र प्रत्यक वर्ष

३) नगर क्षेत्र भित्र आवस्कता अनुसार लोहन्द्रा र चिसांङ्ग नदिमा तटबन्ध गरिएको र थप ब्यबस्थापनका लागि सब डिभिजन बन कार्यालय संग समन्वय गरी १०००० बासका बिरुवा उत्पादन गरी (BIO ENGINEERING)प्रबिधि बाट नदि नियन्त्रण गर्न प्रक्रिया अघि बढी सकेको र प्रदेश तथा संघीय सरकार संग समन्वय भइरहेको छ ।

४)नगर क्षेत्रभित्रको जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरि नक्सांकन गर्ने कार्य भूउपयोग योजना मार्फत भैरहेको छ।

५) नगरपालिकाले विपद्ब्यबस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्न प्रदेश, संघीय सरकार ,स्थानीय संघ संस्था जस्तै: जेसिस ,रेडक्रस ,ईलाका प्रहरी , शसस्त्र प्रहरी , उद्योग बाणिज्य संघ आदि संग समन्वय गर्दै आएको छ ।

६)नगरले विपद् ब्यबस्थापन कोषको स्थापना गरी विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन कार्यविधि २०७४ अनुरुपको विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन समितिको निर्णयको आधारमा कोष संचालन गर्ने गरेको छ ।

७) विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरका आयोजनाको तर्जुमा गर्न बाकी रहेको ।

8)विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको पुन:स्थापना र पुनर्निर्माणका लागि विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन कार्यविधि २०७४ अनुरुप गर्ने गरेको ।

९) स्थानीयस्तरमा विपद्सम्बन्धी तथ्यांक ब्यबस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान नभएको ।

१०) स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणालीमा बारुण यन्त्र ,एम्बुलेन्स रहेको ।

११) समुदायमा आधारित विपद् ब्यबस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनमा नआएको ।

१२) दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा एकिकृत विपद्ब्यबस्थापन कार्यक्रम संचालन स्वरूप कानेपोखरी गाउपालिका संग सहकार्य गरी बारुण यन्त्र संचालन सम्बन्धि (FIRE FIGHTING) तालिमको आयोजना गरेको ।

१३) उद्दार तथा राहत कार्य प्रभाकारी बनाउन स्थानीय संघ संस्था जस्तै: जेसिस ,रेडक्रस ,ईलाका प्रहरी , शसस्त्र प्रहरी , उद्योग बाणिज्य संघ आदि संग समन्वय गर्दै आएको छ।

१४) विपद् तथा प्रकोप ब्यबस्थापनका लागि प्रदेश, संघीय सरकारसंग नदि नियन्त्रण, उद्दार तथा राहत ,बजेट निर्माण, निति निर्माणमा एकरुपता ल्याउन समन्वय र सहकार्य गर्दै आएको छ।

१५) विपद् सम्बन्धी अन्य योजनातर्जुमा र कार्यन्वयनका लागि प्रतिबद् रही कार्य गर्ने योजना रहेको ।

केराबारी गाउँपालिका

1. विपद्व्यवस्थापन सम्वन्धि स्थानीय नीति, कानुन मापदण्ड योजनाको कार्यान्वयन अनुगमन र नियमनः
    - यससम्वन्धमा केराबारी गाउँपालिकामा हुने विपतजन्य घटनाको पहिचान र संभावित विपतका स्थलहरुको पहिचान गरि विपद्व्यवस्थापनका कार्य गर्ने नीति लिइएको ।
    - केराबारी गाउँपालिकाको विपद्व्यवस्थापन ऐन २०७५ सभावाट स्वीकृत भइ अस्तित्वमा रहेको ।
    - केराबारी गाउँपालिकाको विपद्व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७६ कार्यान्वयनमा रहेको ।
    - केराबारी गाउँपालिकाको प्रकोप व्यस्थापन कोषमा वार्षिक रुपमा वजेट विनियोजन गर्ने गरिएको ।
    - स्थानीय विपद्व्यवस्थापन समितिको संरचना पालिका स्तर र वडामा वडास्तरीय विपद्व्यवस्थापन समिति रहेको ।
    - उल्लेखित समितिवाट विपद्व्यवस्थापनका आयामहरुमा अनुगमन नियमनको काम गर्ने गरेको ।
2. स्थानीयस्तरमा विपद्पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना पुर्व सूचना प्रणाली खोज तथा उद्धार राहात सामाग्रीको पुर्व भण्डारण वितरण र समन्वयः
    - विपदप्रतिकार्य योजना तथा प्रतिकार्य योजना पुर्व सूचना प्रणाली तर्जुका लागि योजना वनाइएको ।
    - उद्दार तथा राहाका लागि आवश्यक सामाग्रीको भण्डारण स्थानीय इप्रका संगको समन्वयमा इप्रकामा गरिरहेको ।
    - वितरण लगायतका कामका लागि वडा कार्यालय इप्रका र गाउँपालिकाको कार्यालयवाट गरिदै आएको ।
    - गाउँ कार्यपालिकाको वैठकको निर्णयवाट प्रभावहेरी राहात नगत तथा वस्तुगत सहायता उपलव्ध गराउने गरिएको ।
3. स्थानीय तटवन्ध नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमनः

- स्थानीय तटवन्धका लागि विपद्व्यवस्थापनका लागि विनियोजित वडा र पालिकाको वजेटवाट तारजाली खरिद गरि निर्माणको काम गर्ने गरिएको ।
- खोलाक्षेत्रका किनारमा उपभोक्ता समितिमार्फत कुलो निर्माणका साथै नदीवाट हुने कटान नियन्त्रणका लागि तारझाली लगाउने र व्यवस्थापनको काम भएको ।
- विपत व्यवस्थानपको वैठकवाट विपदजन्य घटनाको रोकथामका लागि तत्काल काम गर्ने गरिएको ।

4. विपद्जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा वस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरणः
   - नक्साङक्नको काम नभएतापनि वस्तीहरुको पहिचान भएको र स्थानान्तरण तत्काल गर्नुपर्ने अवस्था नभएको ।
5. विपद्व्यवस्थापन संघ प्रदेश र स्थानीय समुदाय संघसंस्था तथा निजि क्षेत्रसँग सहयोग समन्वय र सहकार्यः
   - विभिन्न तह र स्वरुपमा सहकार्य समन्वय हुदै आएको ।
6. विपद्व्यवस्थापन कोषको स्थापना संचालन र श्रोत साधनको परिचालनः
   - कोष रहेको । विपत व्यवस्थाप कोष संचालन कार्यविधि २०७६ अनुसार कोषको परिचालन गरिदै आइएको । वार्षिकरुपमा वजेट विनियोजन गरि श्रोतको व्यवस्थापन गर्ने गरिएको ।
7. विपद्जोखिम न्यूनीकरण सम्वन्धी स्थानीयस्तरमा आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन अनुगमन र नियमनः
   - आयोजना तर्जुमा गर्ने गरिएको, अनुगमन र नियमनको कामपालिका स्तरवाट हुने गरेको ।
8. विपद्पश्चात स्थानीय स्तरको पुनर्स्थापना र पुननिर्माणः
   - कार्यपालिकावाट निर्णय भइ विपदका घटनावाट प्रभावित संरचनाको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण गर्ने गरिएको ।
   - संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकार र गाउँपालिकाको लागत साझेदारीमा केही विपदजन्य घटनावाट क्षेतिग्रस्त घरको निर्माण र पुनर्निर्माणको काम गरिएको ।
9. स्थानीयस्तरमा विपद्सम्वन्धि तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धानः
10. सामान्य तथ्यांक राखिने कामको सूरुवात भएको ।
11. स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणालीः स्थापना नभएको ।

12. समुदायमा आधारित विपद्व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यक्रमको सञ्चालनः सामुदायिक वन समुह तथा उपभोक्ता समितिको गठन र परिचालनवाट विपद्व्यवस्थापनको कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
13. दमकल लगायतको प्रयोगमा अन्तरपालिकाको समन्वय भएको ।
14. स्थानीय प्रहरि प्रशासन रेडक्रस तथा शसस्त्र प्रहरी वल नेपालसँग समन्वय गर्ने गरिएको ।

;'Gb/x/}Frf gu/kflnsf

l;=g+=	ljkbJoj:yfkg ;DalGwsfo{ sf] ljj/0f	;'Gb/x/}Frfgu/kflnsfsf] ca:yf	s}lkmot
!	ljkbJoj:yfkg ;dalGw :yfgLog Llt, sfg"g, dfkb08, of]hgfsf] sfof{Gjog, cg'udg / lgodg	ljkbJoj:yfkgsfnfluljkbhf]lvdGo"lgs /0ftyfJoj:yfkg P]g, @)&(sfof{Gjogdf /x]sf] . cfly{s ;xfotljt/0fsfo{ljwL, @)&(sf] dfkb08leq /xL{ ljkb / hf]lvddf k/]sf JolQm, kl/jf/nfO{ /fxft / k'g:yfkgfh:tfsfo{ ug{] u/]sf] .	ljkbcfO{ k/] kl5cg'udgu g{] u/]sf] ePtfklglgo dgsf] ca:yfsdhf]/ /x]sf] .
@	:yfgLo:t/ dfljkbk"j{ t}o f/L tyfk| ltsfo{ of]hgf, k"j{ t}of/L ;"rgfk| 0ffnL, vf]h tyfp4f/, /fxt ;fdflu|sf] k"j{ e08f/0f, ljt/0f / ;dGjo	ljkbk"j{ t}of/L / k| ltsfo{ of]hgfsf ;fy} ;"rgfk|0ffnL / vf]h p4f/sf] sfdgePsf] . /fxft ;fdflu| k"j{ e08f/0f / cTofaZosp2f/ ;fdflu|x? -a]Nrf, af]/f, ;fj]n, kfn, nfO{km Hofs]6, nfO{6 nufotsf ;fdflu|x? e08f/0fePsf] .	
#	:yfgLot6aGw, gbL / klx/f]sf] lgoGq0ftyfgb Lsf] Joj:yfkg / lgodg	:yfgLo :t/sf /x]sf ul5of, a'9L / nf]xf]Gb|fvf]nfn] x/]s aif{ l;h{gf ug{] ljkb\nfO{ Joj:yfkgug{ tf/hfnL / t6aGwglgdf{0fsfnfluaflif{s Go"gtd %) nfv b]vLclwstd # s/f]8 ;Dd ah]6 ljlgof]hg u/L sfdug{] u/]sf] .	

$	ljkbhf]lvd If]qsf] gS;f+sgtyfa:t Lx?sf] klxrfg / :yfgfGt/0f	gePsf] .	
%	ljkbJoj:yfkdf ; +3, k| b]z / :yfgLo ;d 'bfo, ; +3;+:yftyflgh L If]q;Fu ;xof]u, ;dGjo / ;xsfo{	d"ntafl9af6l;h{gf x'g] ljkbJoj:yfkgsfnfluul5of , a'9L / nf]xf]Gb|fvf]nfsf] l8kLcf/ tof/ u/L ;+3 k|b]z ;Fu ah]6 dfuug{] u/LPsf]dfGo"gdfqfdf ah]6 k| fKtx'g] u/]sf] . :yfgLo ;d"bfo ; +3 ;+:yf / lghL If]q ;Fu ljkbkZrft\ dfq ;xof]u / ;xsfo{dfsfdug{] ul/Psf] .	
^	ljkbJoj:yfkg sf]ifsf] :yfkgft yf ;+rfng / >f]t ;fwgsf] kl/rfng	x]/s aif{ Go"gtd ? ! s/f]8 b]vLclwstd\ @ s/f]8 %) nfv ;Ddsf] ljkbJoj:yfkg sf]if /flvsfdug{] u/]sf] ;fy} ljkbJoj:yfkg sf]if ;+rfngsfnfluljkbJoj:yfkg sf]if ;+rfngsfo{ljwL @)&* /x]sf] .	
&	ljkbhf]lvtGo"l gs/ 0f ;DalGw :yf gLo:t/sf cfof]hgfsf] th'{dfsfof{Gj og, cg'udg / lgodg	gePsf] .	
*	ljkbkZrft :yfg Lo:t/sf] k'g:yfkgf / k'glgdf{0f	ljkbkZrfthf]lvddf k/]sf] JolQm / kl/jf/sf nflup4f/ / /fxftsfnflucfly{s ;xfotf / k'glgdf{0fsfnflucTofjZos ;fdflu| pknAw u/fpg] ul/Psf] .	
(	:yfgLo:t/dfljkb	gePsf] .	

	;DalGwtYof+s Joj:yfkg / cWoog cg';Gwfg		
!)	:yfgLocfktsfn Lgsfo{ ; +rfngk|0ffnL	gePsf] .	
!!	;d'bfodfcfwf/ Lt ljkbJoj:Yfkg ;DalGwsfo{q mdsf] ;+rfng	cf+lzs ?kdfePsf] . ;+:yfut ? kdfgePsf] .	
! @	b'O{ jf ;f] eGbfa9L :yfg Lotx;Fusf] ;xs fo{dfPsLs[t ljkbJoj:yfkgsfo {qmd ;+rfng	gePsf] .	
!#	p2f/ tyf /fxtsfo{ k| efjsf/L agfpg] sfo{	g]kfnk|x/L, ;;:q k|x/L / :yfgLo :t/df /x]sf /]8qm; tyf :sfp6x? sf] ;xsfo{dfsfdug{] ul/Psf] .	
!$	ljkbtyfk|sf]k Joj:yfkgk|b]z tyf ;+3Lo ;/sf/;Fu ;dGjo / ;xsfo{ ;aGw Lsfo{	cf+lzs ?kdfePsf] .	
! %	ljkbJoj:yfkg ;D alGwcGosfo{	gu/kfØnsfsf] :jfØdTjdf /x]sf] # j6fPDa'n]G; dfkm{t lj/fdLx? c:ktfn n}hfg] ul/Psf] . ! Bdsn, !;jofqfaxfg / ! h]l;ledfkm{t cTofjZos ;]jfØj:tf/ / ljt/0fug{] ul/Psf] .	

ljkbhf]lvdGo"lgs/)f tyfJoj:yfkg P]g, 2079 sf] bkmf 3 n] Joj:yf u/] adf]lhdsf] gu/ ljkbJoj:yfkg ;ldlt b]xfoadf]lhd /x]sf] % .

l;=g+=	kb	gfd y/	df]jfO{n gDa/
1	cWoIf	gu/k|d'v>L s]bf/ k|;fb u'/fufO{	9852016900
2	;b:o	gu/ pkk|d'v>L csnLrf}w/L	9852016920
3	;b:o	k|d'vk|zf;sLoclws[t >L clDjsf k|;fb rf}nfufO{	9852016950
4	;b:o	k"jf{wf/ ljsf; ;ldlt ;+of]hs>L ljb'/ k|;fb ('+ufgf	9852016903
5	;b:o	jgjftfj/)f tyfljkbJoj:yfkg ;ldlt ;+of]hs>L e'jg l;+x du/	9852016907
6	;b:o	cfly{s ljsf; ;ldlt ;+of]hs>L ljzgnfnrf}w/L	9852016911
7	;b:o	;fdflhsljsf; ;ldlt ;+of]hs>L /f]zg k|;fb (sfn	9852016912
8	;b:o	;]jfk|jfxtyf ;'zf;g ;ldlt ;+of]hs>L s}nfza:g]t	9852016904
9	;b:o	k"jf{wf/ ljsf; ;ldlt ;b:o ;lrj>L lj/]Gb| g]of]xf~	9852032607
10	;b:o	;fdflhsljsf; ;ldlt ;b:o ;lrj>L zfGtfl#ld/]	9849658680
11	;b:o	lzIffzfvfk|d'v>L lnnfb]jLcf]emf	9842058602
12	;b:o	**lhNnfk|zf;gsfof{nosf] k|ltlgwL 1 hgf**	
13	;b:o	k|b]z k|x/L sfof{no÷O{nfsfk|x/L sfof{no a]njf/L k|d'v	9852091107
14	;b:o	O{nfsfk|x/L sfof{no x/}Frfk|d'v	9852091112
15	;b:o	O{nfsfk|x/L sfof{no lj/f^rf}s k|d'v	9852033908
16	;b:o	g]kfnLsfu|]; >L elQm k|;fb l;^f}nf	9842020592
17	;b:o	g]skfPdfn] >L dft[sf k|;fb (sfn	9765378585
18	;b:o	g]skfdfcf]jfbL s]Gb| >L b'iofGt e§/fO{	9852676070
19	;b:o	/fli^<o :jtGqkf^L{ >L gj/fh v/]n	9852085709
20	;b:o	/fli^<o k|hftGqkf^L{ >L /fd s];L	9842624335
21	;b:o	**gu/ k|x/L k|d'v**	
23	;b:o	;'Gb/x/}Frf p=jf=;= cWoIf>L s[i)fk|;fb l/hfn	9852048485
24	;b:o	;'Gb/b'nf/L p=jf=;+= cWoIf>L hLjgk|;fb ('+ufgf	9852021246
25	;b:o	g]kfn :sfp^sfk|ltlgwL>L hok|;fb lg/f}nf	9842657163
26	;b:o	nfO{G; Snjsfk|ltlgwL>L gu]Gb| bfxfn	9852027463
27	;b:o	kqfsf/ dxf;+#sf k|ltlgwL>L afa'/fdlg/f}nf	9852041909
28	;b:o ;lrj	ljkbJoj:yfkgzfvfk|d'v>L afa'/fd e§/fO{	9852016999

रंगेली नगरपालिका

29. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

(छ) रंगेली नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७९

(ज) वन वर्गीकरण, दर्ता तथा नियमन कार्यविधी, २०७९

(झ) एम्बुलेन्स तथा शव वाहन संचालन सम्बन्धी कार्यविधी, २०७८

30. स्थानीयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डार, वितरण र समन्वय

क) नगरपालिकाको विपद् जोखिम नक्साङ्कन, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) का लागि सवै वडामा छलफल गरी लुथरन सामुदायिक कल्याण समाजको प्राविधिक सहयोगमा योजना बनिसकेको।

ख) पूर्व सूचना प्रणाली नभएको।

ग) खोज तथा उद्धारमा नगर प्रहरी सशस्त्र प्रहरी तथा नेपाल प्रहरीसँग समन्वय

घ) **विपद्जन्यसामाग्रीकोविवरण**

सामग्रीको नाम	सङ्ख्या	सामग्रीको नाम	सङ्ख्या
लाईफ ज्याकेट	१० थान	बाल्टिन	२ थान
स्टेचर	२ थान	फरुवा	२ थान
गैती	३ थान	दमकल	१ थान
रवर ट्यूब	३ थान	एम्बुलेन्स	१ थान
त्रिपाल	१०० थान	शव वाहन	१ थान
लाइन डोरी	२ रोल	ट्रिपर	१ थान
झम्पल खन्ती	६ थान		

स्थानीय तटबन्धन, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन

स्थानीय स्तरमा तटबन्धनको कार्य तीव्ररुपमा गरी सम्भावित जोखिमलाई कम गर्नका लागि नगरपालिकाको चिसाङ, मरिया बक्राहा लगायत खोलामा क्षेत्र पहिचान गरी तटबन्धन गर्ने गरेको।

31. विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा वस्तीको पहिचान र स्थानान्तरण

विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन कार्य चालु आ.व. मा निर्माण भईसकेको र स्थानान्तरण गर्नुपर्ने अवस्था हाल सम्म नआएको।

32. विपद् व्यवस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, सङ्घसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य

विपद् आइपर्दा नगरपालिकाले मात्र जोखिमको न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न नसक्ने हुँदा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य र समन्वय हुदै आएको छ।जिल्ला समन्वय समितिले नदीजन्य पदार्थको उतत्खननमा अनुगमन गर्दै आएको छ।

33. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र श्रोत साधनको परिचालन

विपद् व्यवस्थापन कोषमा बार्षिक रुपमा विनियोजन हुने गरेको र उक्त रकम आवश्यकता अनुसार विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यपालिकाले निर्णय गरी खर्च हुदै आएको,विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना नभएको तर बनाउनुपर्ने आवश्यकता महसुस भएको।

34. विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि देहाय बमोजिमका कामहरु हुदै आएका छन्:-

(छ) विपद् सम्बन्धी ऐन नीतिको निर्माण

(ज) तटबन्धन कार्यक्रम

(झ) विपदमा परेका व्यक्ति तथा परिवारको लागि राहत प्रदान गर्ने गरिएको

(ञ) विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्दै आएको।

35. विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण

विशेषत: आगलागी, चट्याङ्ग, हावाहुरी, बाढीबाटडुबान र कटान जस्ता क्षतिबाट समस्यामा परेका व्यक्ति तथा परिवारका लागि तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको व्यवस्था मिलाउने गरिएको छ भने विपद्को चपेटामा परेका व्यक्ति तथा परिवारका लागि सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम, उक्त कार्यक्रममा नसमेटिएका व्यक्ति तथा परिवारलाई नगरपालिकाको विपद् कोषबाट राहत दिने तथा थप सहयोगको लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति लगायत निकायमा सिफारिस गर्ने गरिएको।

36. स्थानीयस्तरमा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान

नगरपालिकामा तथ्याङ्कको सङ्कलन र व्यवस्थापन नगरिएको।

37. स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन प्रणाली

आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको स्थापना नगरिएको तर सवै नगर प्रहरी कार्यालय परिसरमा २४ सै घण्टा बस्ने गरी आवासको सुविधा मिलाईएको, निजहरु मार्फत वारुणयन्त्र संचालन गरिएको, वारुणयन्त्रकोलागि छुट्टै मोवाइल फोनको व्यवस्था गरिएको, विपद् व्यवस्थापन शाखाबाट सम्बन्धित निकायहरुमा रिपोर्टिङ गर्ने गरिएको छ।

38. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको सञ्चालन

नगरिएको, आगामी बर्ष गर्ने योजना रहेको।

39. दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकीकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन

मुख्यमन्त्री अत्यावश्यक सेवा केन्द्र मार्फत रंगेली नगरपालिका, सुनवर्षी नगरपालिका र धनपालथान गाउँपालिका र कानेपोखरी गाउँपालिकालाई केन्द्र बनाएर रंगली नगरपालिकामा एकीकृत विपद् व्यवस्थापन केन्द्र निर्माण गर्नका लागि कोशी प्रदेश सरकारसँग समझदारी भई रंगेली नगरपालिकाले सो का लागि जग्गा समेतको व्यवस्थापन गरिसकेको, प्रदेश सहयोग कार्यक्रमबाट डिपिआर तयार भइरहेको।

40. उद्धार तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा सङ्घीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य

आवश्यकता अनुसार हुने गरेको ।

41. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य

पथरी शनिश्चरे नगरपालिका

१) विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन रनियमन **(छ)पथरीशनिश्चरेनगरपालिकाकोविपद्जोखिमब्यवस्थापनऐन२०७९ website मा प्रकाशन भएको**

२) स्थानीयस्तरमा विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उदार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय - **(छ)प्रतिकार्यका लागि स्थानिय सुरक्षा निकाय,नगर प्रहरी साथै स्थानिय स्रोत साधन जुटाएर गर्ने तथा राहत सामग्री भन्डारण छैन पिडित लाई रिपोर्टको आधारमा आर्थिक सहयोग दिने**

३) स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन**(छ) नगर को पुर्ब पट्टि बक्रा खोला र पश्चिम पट्टि डास खोलामा तटबन्ध गर्ने गरेको**
४) विपद् जोखि क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण, **(पहिचान भएको तर नक्सांकन नभएको) स्थानान्तरण का लागि बिकल्प मा सामुदायिक भवन क्लब भवन स्कुल आदि मा गर्ने**
(५) विपद् व्यवस्थपानमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य, **(भएको) खोला तटबन्धका लागि संघ बाट सहयोग ,निजी क्षेत्रसँग नभएको**
६) विपद्व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत साधनको परिचालन**(छ)कोष सन्चालन मा रहेको बिपद घटनाको प्रकारको आधारमा पिडितलाई आर्थिक नगद सहयोग दिने गरेको**
(७) विपद्जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरका आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन रनियमन, **(छ)खोला तटबन्ध को काम तथा निगरानि नगरबट हुने गरेको**
८) विपद्पश्चात स्थानीय स्तरको पुनस्थापन र पुनर्निर्माण**(छ) पुनस्थापना का लागि नगरले पहन गर्ने पुनर्निर्मान का लागि बिपद ब्यबस्थापन ऐन बमोजिम संघ ,प्रदेश सरकार संग समन्वय गर्ने**
(९) स्थानीयस्तरमा विपद्सम्बन्धी तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान,**(तथ्यांक नभएको)तर नगरमा रेकर्ड राखिएको**
१०) स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणाली**(छ) डमकल साथै उध्दार का लागि आवश्यक सामग्री**
(११) समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालन**(छैन)**
(१२) दुई वा सोभन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकिकृत विपद्व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन**(छैन)**
१३) उद्दार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य **(छ) राहत का लागि बिपद ब्यबस्थापन कोष उध्दारका लागि नगर प्रहरी स्थानिय जनशक्ति तथा उध्दार सामग्री तयारी गरिएको**
१४) विपद्तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य**(छैन)**
(१५) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य**(छ)बिपद जोखिम कम गर्ने**

रतुवामाई नगरपालिका

नगरपालिका स्तरीय विपद् ब्यवस्थापन विवरण

१. यस नगरपालिकावाट विपद् सम्बन्धी विपद् ब्यवस्थापन कोष सञ्चालन निर्देशिका-२०७५ कार्यान्वयनमा रहेको रस्थानीय नीति र मापदण्ड तयारी गर्ने चरणमा रहेको र विपद्सँग सम्बन्धीत योजना कार्यान्वयन अनुगमन र नियमन नगरपालिका स्तरवाट नै हुने गरेको ।
२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना नबनेको अवस्था रहेको । पूर्व सूचना प्रणाली भरपर्दो नभएता पनि मोवाइल एसएमएस, माइकिङ मार्फत सूचना प्रवाह गर्ने गरिएको । खोज तथा उद्दार सामाग्री शशत्र प्रहरी वल सुरक्षा वेस क्याम्प सौंठाको समन्वयमा ब्यवस्थापन गरिएको । खाध्यान्न वाहेकका राहत सामाग्री त्रिपाल

भाँडाकुडा केहि मात्रामा भण्डारण गरिएको र खाध्यान्न सामाग्री तत्कालै ब्यवस्थापन गर्ने गरिएको र सोको वितरण गर्दा वडा कार्यालय, प्रहरी कार्यालय र अन्य सरोकारवाला पक्षहरुको समन्वयमा सम्बन्धीत पक्षलाईनगरपालिकावाटवितरण गर्ने गरिएको ।

३. यस नगरपालिकामा पहिरोको प्रकोप नरहेको र बक्राहा तथा रतुवा नदिको जोखिमयूक्त स्थानहरुमा वाँसको पाईलिङ प्रविधिवाट नगरपालिकाले तटबन्धन तथा नियन्त्रण गर्ने गरेको ।

४. यस नगर क्षेत्र भित्रका जोखिमयूक्त वडाहरुमा वडा नं.- १, ३, ४, ५, ९, ७, ८, १० बक्राहा तथा रतुवा नदिको जोखिम र वाँकी वडाहरु अन्य स-साना खोल्सी तथा खोलाहरुको सामान्य जोखिमको अवस्थामा रहेको ।

५. विपद् ब्यवस्थापन कार्यमा सरकारका तीनै तह र स्थानीय समुदाय र निजी क्षेत्रसँग पनि आवश्यता अनुसार समन्वय र सहकार्य गर्ने गरिएको ।

६. नगरपालिकावाट विपद् ब्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी वजेट ब्यवस्थापन गर्ने गरिएको र विपद् ब्यवस्थापन कोष सञ्चालन निर्देशिका-२०७५ को परिधि भित्र रहि आवश्यकताका आधारमा सोको परिचालन गर्ने गरिएको ।

७. नगरपालिकावाट विभिन्न प्रकृतिका योजनाहरु सञ्चालन हुने गरेको तर विपद् जोखिम न्यूनीकरणाका लागि भनि निर्दिष्ठ गरि योजना सञ्चालन गरिएको अवस्था नरहेको ।

८. वाढीवाट घर डुवान हुने र घर नै बगाउने प्रकृतिका विपद्हरुको अवस्थामा पुस्थापना र पुननिर्माणको कार्य गर्ने गरिएको ।

९. विपद्सँग सम्बन्धीत छुट्टै तथ्यांक नभएको र सोसँग सम्बन्धीत अध्ययन अनुसन्धान नभएको ।

१०. पालिका स्तरमा कुनै प्रकारको विपद्मा विपद्को प्रकृति हेरेर नेपाल र शशत्र प्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,स्थानीय सरोकारवाला पक्ष, वडा कार्यालय ,जनप्रतिनिधि,कर्मचारी लगायतको आपसी समन्वयमा आपतकालिन कार्य सञ्चालन गर्ने गरिएको ।

११ नगरपिलकावाट समन्वयमा नेपाल र शशत्र प्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,स्थानीय सरोकारवाल पक्ष, वडा कार्यालय लगायतको समन्वयमा विपद् ब्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने गरिएको ।

१२. अन्तर पालिका स्तरमा एकिकृत रुपमा विपद् ब्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन नगरिएता पनि आईपरेको विपद्का समयमा छिमेकी पालिकाहरुवाट सहयोग प्राप्त हुने गरेको ।

१३. वाढी,आगलागी तथा अन्य प्रकृतिका विपद्को समयमा गर्नु पर्ने उद्दार र राहत कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि वडा
कार्यालय,जनप्रतिनिधि,प्रहरीकार्यालयरसरोकारवालापक्षहरुसँगआपसीछलफलतथाअन्तरक्रियार प्राप्त राय सुझावहरुका आधरमा कार्यहरु अगाडि बढाउने ।

१४. विपद्को प्रकृति र क्षातिका आधारमा पालिका स्तरवाट मात्र सम्भव नहुने अवस्थामा संघीय सरकार,प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने गरिएको ।

१५. विपद्का अन्य कार्यहरुमा माथि उल्लेख भएको वाहेको अवस्थामा विपद् अनुसार तत्कालै कार्य योजना बनाई कार्य गर्ने गरिएको ।

s6x/L ufpFkflnsf

!= ljkb\ Joj:yfkg ;DaGwL :yfgLo gLlt, sfg"g, dfkb08, of]hgsf] sfof{Gjog, cgudg / lgodg .

s= s6x/L ufpFkflnsfsf] ljkb\ hf]lvd Go"gLs/0f tyf Joj:Yfkg ug{ ag]sf] P]g, @)&%,

v= jftfj/0f tyf k|fs[lts >f]t ;+/If0f ;DaGwdf Joj:yf ug{ ag]sf] P]g, @)&^,

u= ljkb\ Joj:Yfkg sf]if ;Grfng tyf Joj:yfkg sfo{ljlw, @)&&

@= :yfgLo :t/df ljkb\ k"j{ tof/L tyf k|ltsfo{ of]hgf, k"j{ ;"rgf k|0ffnL, vf]h tyf p4f/, /fxt ;fdfu|Lsf] k"j{ e08f/, ljt/0f / ;dGjo,

ufpFkflnsfsf] ljkb\ hf]lvd gS;fÍg, ljkb\ k"j{tof/L tyf k|ltsfo{ of]hgf tof/ eO{;s]sf] .

ljkb\hGo ;dfu|Lsf] cj:yf

qm ;	;fdfu|Lsf] ljj/0f	;+Vof	s}lkmot

!	jf?0foGq	gePsf]	
@	/]:So 8f]/L	@ yfg	
#	emDkn	# yfg	
$	u}tL	@ yfg	
%	lqkfn	% yfg	
^	jflN6g	$ yfg	
&	jfo/ s6/	gePsf]	
*	jf]N6 s6/	gePsf]	
(	;]lkm\6 a'6	@ hf]l8	
!)	nfOkm Hofs]6	$ yfg	
!!	vfnL af]/f	!) yfg	
!@	xft] kGhf	% yfg	
!#	PDa'n]G;	!	

#= :yfgLo t6aGwg, gbL / klx/f]sf] lgoGq0f tyf gbLsf] Joj:Yfkg / lgodg

:yfgLo :t/df t6aGwgsf] sfo{ tLj|?kdf u/L ;Defljt hf]lvdnfO{ sd ug{sf nflu

ufpFkflnsfsf] klZrd l;dfgfdf /x]sf] l;l3of vf]nfb]vL pQ/tkm{ j8f g+= !, $,%,^ / & df t6aGwdf sfo{ cufl8 a9fOPsf] . pSt sfo{sf] nflu j8faf6 ;d]t cfjZos of]hgf th'{df ul/Psf] 5 .

$= ljkb\ hf]lvd If]qsf] gS;fÍg tyf j:tLsf] klxrfg / :yfgfGt/0f

ljkb\ hf]lvd If]qsf] gS;fËg sfo{ rfn' cf j ;Ddf lgdf{0f ug]{ of]hgf /x]sf] .

%= ljkb\ Joj:Yfkgdf ;+3, k|b]z / :yfgLo ;d'bfo, ;3+ ;+:yf tyf lghL If]q;Fu ;xof]u, ;dGjo / ;xsfo{

ljkb\ Joj:yfkgsf] k|s[ltsf cfwf/df Iflt km/s kg]{ ePsf]n] ufpFkflnsf PSn}n] hf]lvdsf] Go"gLs/0f ug{ g;Sg] ePsf]n] o;df ;fd'lxstf vf]lhb} cfPsf] 5 . ;+3Lo ;/sf/;Fu gLltut tyf dg;'g hGo ljkb\ tyf cfunfuLhGo ljkb\ df k/]sf nfueuf|xLsf] nflu ;xof]u, ;dGjo / ;xsfo{ x'Fb} cfPsf] 5 . eg] k|b]z ;/sf/ d'VodGqL cTofjZos ;]jf cGtu{t cfjZos ;xhLs/0f / ;dGjo eO/x]sf] 5 . To;}u/L lhNnf ;dGjo ;ldltn] ljub b]lv g} vf]nfhGo kbfy{sf] pTvggdf cg'udg ub} { cfPsf] 5 . lhNnf ;dGjo ;ldltn] ljkb\

nfO{ k|fyldstfdf lbP/ ;du| lhNnfsf] ljkb\sf] hf]lvdnfO{ cf+sng ul/ ;f] sf nflu ;a} :yfgLo txsf] ;fd'bflostf vf]lhg'kg] { b]lvG5 . lghL If]q tyf ljkb\sf If]qdf sfo{/t ;fdflhs ;+3 ;+:yf ;d]t ljkb\sf] gLlt lgdf{0f, hf]lvd tyf Ifltsf] Go"gLs/0f nfuotsf p4f/df ;d]t ;xsfo{ / ;dGjo x'Fb} cfPsf] 5 .

^= ljkb\ Joj:Yfkg sf]ifsf] :yfkgf tyf ;~rfng / >f]t ;fwgsf] kl/rfng

ljkb\ Joj:Yfkg sf]ifsf] :yfkgf ePsf]n] P]g tyf pQm sf]if ;~rfng sfo{ljlwsf] clwgdf /xL ;~rfng tyf kl/rfng x'Fb} cfPsf] .

&= ljkb\ hf]lvd Go"gLs/0f ;DaGwL :yfgLo:t/df cfof]hgsf] th'{df sfof{Gjog, cg'udg / lgodg

ufpFkflnsf t'ngfTds ?kdf ljkb\ hf]lvd If]qdf kg]{ ePsf]n] ufpFkflnsfn] lgdf{0f ug] { ;a}h;f] of]hgfsf] lbuf]kgfsf] af/]df ;r]t x'Fb} ljkbsf] cj:yfsf] cf+sng ul/b} cfPsf] 5 . ljkb\ hf]lvd Go"gLs/0fsf] nflu b]xfo adf]lhdsf] sfo{x? x'Fb} cfPsf 5g\

ljkb\ ;DaGwL P]g gLltsf] lgdf{0f

ufpFkflnssf] gLlt, /0fgLlt, tyf sfo{of]hgf adf]lhd of]hgf lgdf{0f

t6aGwg sfo{qmd

ljkb\df k/]sf JolQm tyf kl/rjf/sf] nflu sf]ifsf] :yfkgf u/L ;f] sf]ifsf] kl/rfng tyf cfly{s ;xfotf

ljkb\ hf]lvd Go"gLs/0fsf nflu ;+3Lo tyf k|b]z ;/sf/;Fu cfjZos ;xof]s tyf of]hgf dfu ubf{ pRr k|fyldstf lbOb} cfOPsf] 5 .

*= ljkb\ kZrft :yfgLo :t/sf] k'g:yf{kgf / k'glgdf{0f

ljkb\ ljz]iftM r6ofË, cfunfuL, xfjfx'/L, 9'jfg, af9L, / s6fg kZrftsf] Ifltaf6 ;d:ofdf k/]sf JolQm tyf kl/jf/sf] nflu tTsfn vfBfGg tyf nQfsk8fsf] Joj:yf ldnfOPsf] 5 eg] To;/L ljkb\sf] rk]6fdf k/]sf JolQm tyf kl/jf/sf nflu ;'/lIft gful/s cfjf; sfo{qmd ;d]t NofOPsf] 5 . ljkb\hGo If]qdf a;]sf gful/snfO{ ufpFkflnsf] cfkm}n] ;d]t cfjZos ;f|]tsf] vl/b tyf ljt/0f ub}{ cfO/x]sf] 5 . dg;'g tyf cfunfuLdf k/L Iflt ePsf kl/jf/sf n flu sfo{ljlw adf]lhdsf] /sd pknAw u/fOPsf] 5 .

(= :yfgLo:t/df ljkb\ ;DaGwL Joj:Yfkg / cWoog cg';Gwfg

ufpFkflnsf :t/df tYofÍsf] ;Íng / Joj:yfkg gul/Psf] .

!)= :yfgLo cfktsfnLg sfo{ ;~rfng k|0ffnL

cftsfnLg sfo{ ;~rfng k|0ffnL :yfkgf gePsf] .

!!= ;d'bfodf cfwfl/t ljkb\ Joj:yfkg ;DaGwL sfo{qmdsf] ;~rfng

;d'bfodf cfwfl/t ljkb\ Joj:yfkg tyf hnjfo' kl/jt{g ;DaGwL sfo{qmx? x'Fb} cfPsf] 5 . t6aGwg /f]syfdsf nflu of]hgf ;~rfng eO/x]sf] 5 .

!@= b'O{ jf ;f] eGbf a9L :yfgLo tx;Fusf] ;xsfo{df PsLs[t ljkb\ Joj:Yffkg sfo{qmd ;~rfng

ljkb\ Joj:yfkg sfo{qmd ;~rfng gePstf klg lj/f6gu/ dxfgu/kflnsf;Fusf] ;xsfo{df af?0f oGqsf] nflu cfjZos /sd x:tfGt/0f ul/Psf] .

!#=p4f/ tyf k|sf]k Joj:yfkg k|b]z ;/sf/ tyf ; +3Lo ;/sf/;Fusf] ;dGjo / ;xsfo{ ;DaGwL sfo{

;+3Lo ;/sf/ tyf k|b]z ;/sf/;Fu s'g} klg lsl;dsf] ;dGjo gePsf] .

!$= ljkb\ Joj:yfkg ;DaGwL cGo sfo{

s6x/L ufpFkflnsfsf] klZrd b]vL pQ/ k"j{;Ddsf] e"dfu 9'jfg k|efljt If]q /x]sf] 5 . pQm If]qnfO{ ljz]if dxTj lbO{ sfof{non] pRr k|fyldstfdf /fv]sf] 5 . ;+3Lo / k|b]z ;/sf/n] ljkb\ k"j{ tof/L ljkb kZrft sf] af/]df lhNnf ;dGjo ;ldltsf] kxndf cfjZos sfo{qmd ug'{kg]{ b]lvG5 .

उर्लाबारी नगरपालिका

१. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड,योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमनः

- उर्लाबारी नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७५
- विपद् व्यवस्थापन कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५
- बारुणयन्त्र व्यवस्थापन तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७७
- एम्बुलेन्स तथा शव वाहन सेवा सञ्चालन निर्देशिका, २०७९
- आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७९

२. स्थानीयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय

- विपद् पूर्व तयार प्रतिकार्य योजना नभएको ।
- पूर्व सूचना प्रणाली नभएको ।
- उद्दार सामग्रीहरु देहाय बमोजिम रहेको ।

क्र.सं.	सामाग्रीको नाम	इकाइ	संख्या	कैफियत
१	बारुणयन्त्र	थान	१	चालुहालतमा रहेको
२	एम्वुलेन्स	थान	१	चालु हालतमा रहेको
३	सवबाहन	थान	१	चालु हालतमा रहेको
४	गल/झम्फल	थान	१७	चालुहालतमा रहेको
५	घन	थान	१	चालुहालतमा रहेको
६	कोदालो	थान	१७	चालुहालतमा रहेको
७	फलामकोट्रली	थान	८	चालुहालतमा रहेको

८	डोरी	के.जी	५	चालुहालतमा रहेको
९	हातेपन्जा	थान	६	चालुहालतमा रहेको
१०	टिनकोबाल्टी	थान	२१	चालुहालतमा रहेको
११	स्टेचर	थान	११	चालुहालतमा रहेको
१२	प्लाष्टिककोतगारी	थान	१२	चालुहालतमा रहेको
१३	कम्बल	थान	४	चालुहालतमा रहेको
१४	Fire extinguisher	थान	१	चालुहालतमा रहेको
१५	सेफ्टीहेलमेट	थान	३६	चालुहालतमा रहेको
१६	बन्चरो	थान	१८	चालुहालतमा रहेको
१७	सेफ्टीज्याकेट	थान	४	चालुहालतमा रहेको
१८	हेन्डमाइक	थान	१	चालुहालतमा रहेको
१९	हसिया	थान	२६	चालुहालतमा रहेको
२०	सानोआरा	थान	१८	चालुहालतमा रहेको
२१	गैती	थान	२५	चालुहालतमा रहेको
२२	म्याट	थान	४	चालुहालतमा रहेको
२३	फलामकोकुटे	थान	१	चालुहालतमा रहेको
२४	प्लाष्टिककोबाल्टी	थान	४	चालुहालतमा रहेको
२५	प्लाष्टिककोजग	थान	४	चालुहालतमा रहेको
२६	वाटरट्युब हेभी	थान	२	चालुहालतमा रहेको
२७	थ्रोब्याग	थान	२	चालुहालतमा रहेको

३. स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन ।

- विपद् जोखिमा न्यूनिकरण तथा वातावरण संरक्षणको क्षेत्रमा नदी नियन्त्रण तथा तटबन्धन निर्माण, डुवान नियन्त्रण, वृक्षारोपण कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको ।
- चालु आ.व को जेठ मसान्तसम्म ११२ वटा तारजाली व्यवस्थापन गरी तटबन्धनका कार्य भएको ।

४. विपद् जोखिम क्षत्रेको नक्सांकन तथा बस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण

नभएको । (विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन प्रकृयामा रहेको ।)

५. विपद् व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य

- संघ तथा प्रदेशबाट आयोजना भएको गोष्ठीमा सहभागी भएको ।

६. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत साधनको परिचालन

- विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी वार्षिक रुपमा बजेट विनियोजन गर्ने गरिएको ।

७. विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरका आयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

- वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा नदी नियन्त्रण तथा तटबन्धनका लागि बजेट विनियोजन गरी मावा, बक्राहा र तेली खोलामा नदी नियन्त्रणका कार्यहरु गरिएको ।

८. विपद् पश्चात स्थानीयस्तरको पुर्नःस्थापना र पुर्नःनिर्माण

- नभएको ।

९. स्थानीय विपद् सम्बन्धी तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान

- आ.व. **2079/080** को जेठ मसान्तसम्म **79** वटा आगलागिका घटना

- हावाहुरीलेक्षतिपुर्याएका१९
- हात्तीआतंकबाटपिडित२१

१०. स्थानीय आपत्कालिन कार्य सञ्चालन प्रणाली

- आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना भएको ।

११. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य सञ्चालन

- नभएको ।

१२. दुई वा सोभन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकिकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन

- नभएको ।

१३. उद्दार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य

- भएको ।

१४. विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य

- जिल्लामा हुने समन्वयकारी बैठकमा सहभागी हुने गरिएको ।
- संघीय र प्रदेश सरकारबाट पठाईएका विपद् सम्बन्धी परिपत्र तथा निर्देशिकाहरुको परिपालन गरिएको ।

१५. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य

- अग्निनियन्त्रक तथा नगर प्रहरीहरुलाई आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिएको ।
- विपद्प्रतिकार्य तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्थापन गरिएको ।
- विपन्न वर्गहरुलाई निशुल्क सेवा समेत उपलब्ध गराउने गरी एम्बुलेन्स र सव वहानको व्यवस्था गरिएको ।
- आगलागि नियन्त्रणको लागि बारुण यन्त्र सेवा सन्चालन गरिएको ।
- फोहोरमैलाको दिगो ब्यवस्थापनको प्रकृया अगाडि बढाउनको लागि फोहोरमैला निष्कासन सम्बन्धि अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएको ।

मिक्लाजुङ गाउँपालिका

!= ljkb Joj:yfkg ;DaGwL sfo{ ljlw ag]sf], ljkbsf] cg'udg vf;} gePsf] .
@= :yflgo :t/df ;fdfGo ljkb k'j{ tof/L /x]sf] t/ of]hgf , k'j{ ;'rgf k|0ffnL, ;fxt
;fdfu|Lx?sf] k'j{ e08f/0f s]lx klg gePsf] ,
#= :yflgo t6jGwg, glb / klx/f]sf] lgoGq0f tyf glbsf] Joj:yfkg / lgodg ;fdfGo ?kdf
ePsf] .
$= ljkb hf]lvd If]qsf] klxrfg / gS;f+sg tyf :yfGt/0f gePsf] .
%= ljkb Joj:Yffkg ;+3, k|b]z / :yflgo ;d'bfo ;+3 ;:Yff tyf lglh If]q;Fu ;xof]u ;dGjo
/ ;xsfo{ x'g] u/]sf] .
^= ljkb Joj:yfkg sf]ifsf] :yfkgf tyf ;Grfng / ;|f]t ;fwgsf] kl/rfng ePsf] .
&=ljkb hf]lvd Go'lgs/0f ;DaGwL :yflgo :t/sf cfof]hgfsf] th'{df sfo{Gjog, cg'udg /
lgodg gePsf] .
*= ljkb kZrft :yflgo :t/sf] k'g:yfkg / k'glgdf{0f ;fdfGo ?kdf ePsf] .
(=:yfgLo :t/df ljkb\ ;DaGwL tYof+s Joj:yfkg / cWoog cg';Gwfg gePsf] .
!)= :yfgLo cfktsfnLg sfo{ ;+rfng k|0ffnL ;fdfGo /x]sf] .
!!= ;d'bfodf cfwfl/t ljkb Joj:yfkg ;DaGwL sfo{s|dsf] ;+rfng gePsf] .
!@= b'O jf ;f] eGbf j9L :yfgLo tx;Fusf] ;xsfo{df Plss[t ljkb Joj:yfkg sfo{s|d
;+rfng gePsf] .
!#= p4f/ tyf /fxt sfo{ k|efjsf/L agfpg] sfo{ ;fdfGo ePsf] .
!$= ljkb tyf k|sf]k Joj:yfkg k|b]z ;/sf/ tyf ;+3Lo ;/sf/;Fu ;dGjo / ;xsfo{
;DaGwL sfo{ ePsf] .
!%= ljkb Joj:yfkg ;DaGwL cGo sfo{ vf;} gePsf] .

सुनवर्षी नगरपालिका

क्र.स	बिषय	भएको/नभएको
१)	विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन नियमन भएको	• नगर विपद्जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन 2075
२)	स्थानीयस्तरमा विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्दार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय भएको	• प्रकोप व्यवस्थापन कोषमा 50 लाख विनियोजन भएको। • विपद्जोखिम न्युनीकरण केन्द्र (रंगेली नगरपालिका) दमकल/शव बाहान-24 लाख सहयोगार्थ वजेट विनियोजन भएको। • सामाजिक सुरक्षा कोष स्थापना।
(३)	स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन	• वडा नं.3 र 7 मा वासको पायलिङ्गको काम भएको। • वडानं. 6 माखोलाकोकोर्षकरेक्सन कार्य सम्पन्न।
४)	विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण	• वडा नं.3,6 र 7 मा रहेका नदी किनारको वस्तीको पहिचान गरेको पुर्व तयारीको लागी।
५)	विपद् व्यवस्थपानमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय सहकार्य।	• विपद्जोखिम न्युनीकरण केन्द्र (रंगेली नगरपालिका) दमकल/शव बाहान-24 लाख सहयोगार्थ वजेट विनियोजन। • रंगेली नगरपालिकाको दमकल संचालन अनुदान २ लाख विनियोजन।
६)	विपद्व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत साधनको परिचालन	• प्रकोप व्यवस्थापन कोषमा यस आ.व. 50 लाख विनियोजन।
७)	विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी	• वडा नं.3 र 7 वासको पायलिङ्गको काम

	स्थानीयस्तरका आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन	• वडानं. 6 माखोलाकोकोर्षकरेक्सन
८)	विपद्पश्चात स्थानीय स्तरको पुनस्थापन र पुनर्निर्माण	• वडा नं.3,6 र 7 मा रहेका नदी किनारको वस्तीको वासिन्दालाई डुवानको समयमा विद्यालयमा व्यवस्थापन गरी खाना खाजा तथा व्लाङकेट वितरण
९)	स्थानीयस्तरमा विपद्सम्बन्धी तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान	नभएको।
१०)	स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणाली कार्यपालिका निर्णय	• कार्यपालिका निर्णय वमोजिम प्रकोप पिडितलाई उद्दार राहत र पुर्नस्थापना सम्वन्धी कार्य।
११)	समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कायक्रमको संचालन	• सामाजिकसुरक्षाकोषस्थापना
(१२)	दुई वा सोभन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकिकृत विपद्व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन	• विपद्जोखिम न्युनीकरण केन्द्र (रंगेली नगरपालिका) दमकल/शव बाहान-24 लाख सहयोगार्थ वजेट विनियोजन • रंगेली नगरपालिकाको दमकल संचालन अनुदान २ लाख
(१३)	उद्दार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य नियम कानून नीति कानून	• नगर विपद्जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन 2075
(१४)	विपद्तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य	• प्रदेश तथा संघीय सरकारको तर्फ बाट विपत तथा जोखिम न्युनीकरण सम्वन्धी छलफल तथा सामाग्री हस्तान्तरण
१५)	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य	• जोखिमयुक्त वस्तीमा राहत सामग्री हस्तान्तरण।

धनपालथानगा.पा.

१. विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धि स्थानीय नीति, कानुन, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन नाम संलग्न गरिनुपर्ने ।

> गा.पा. बाट विपद्जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने ऐन २०७५ स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको ।

२. स्थानीय स्थरमा विपद्पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पुर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पुर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय ।

> स्थानीय विपद्पुर्व तयार प्रतिकार योजना २०७७ तर्जुमा गरी सोहि बमोजिम विपद्पुर्व सूचना, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको भण्डारण, वितरण र व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यहरु सन्चालन हुने गरेको ।साथै राहत सामग्री को बिबरण यसै साथ संग्लन छ ।

३. स्थानीय तटबन्द, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन नाम उल्लेख ।

> वार्ड न. ५ मा लोहन्द्रा खोला किनारमा जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण बाट तटबन्द को कार्य बर्सेनि हुने गरेको ।

४. विपद्जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण ।

> विपद्क्षेत्रको नक्सांकन तथा विपद्प्रभावित बस्तीहरुको पहिचान भई आवश्यक व्यवास्थापनिय कार्यहरु र सोहि अनुसार कार्यन्वयन मा रहेको ।

५. विपद्व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजि क्षेत्रसंग सहयोग, समन्वय र सहकार्य

> विपद्व्यवस्थापन कार्यमा जिल्ला विपद्व्यवस्थापन समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय संग प्रत्यक्ष समन्वय गरी कार्य गरिएको र लुथरन समाज कल्याण संग सहकार्य मा समेत कार्य गरी रहेको ।

६. विपद्व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत साधनको परिचालन ।

> विपद्कोष संचालन कार्यविधि २०७९ तर्जुमा गरी अत्यावश्यक जोखिममा रहेको नागरिकहरुलाइ राहत तथा पूनस्थापना लगायतका कार्यहरु सम्पादन गरेको ।

७. विपद्जोखिम न्युनिकरण सम्बन्धि स्थानीयस्थरका आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन ।

> विपद्जोखिम न्यूनिकरणका लागि समय समयमा जनचेतना कार्यका लागि वडा तथा नगर स्तरीय कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

८. विपद्पश्चात स्थानीय स्तरको पुनर्स्थापन र पुननिर्माण ।

>हाल वार्ड नं.२ मा दुइ घर परिवार को अगलागी वाट पूर्ण क्षति भएको र सो कार्यमा जिल्ला प्रशासन वाट तुरुन्त आर्थिक सहयोग र गा.पा. वाट एक महिना सम्म को खाधन्न खर्च उपलवध गराइएको साथै पून स्थापना कार्यको लागि घर निर्माण कार्यमा समेत गा.पा. वाट सहयोग गरि घर निर्माण कार्य समेत भएको ।

९. स्थानीयस्तरमा विपद्सम्बन्धि तथ्यांक व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान ।

>गा.पा. भित्र विपद्बाट प्रभावितहरु का तत्यांक रहेको र अनुसन्धान कार्य नभएको ।

१०. स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन प्रणाली ।

>स्थानीय आपतकालीन कार्यमा गा.पा. अद्यक्ष जीउको संयोजकत्वमा सम्पूर्ण वडाका अधक्ष जीउहरुको प्रतिनिधित्व हुने गरी वडा स्थरिय विपद्व्यवस्थापन समिति निर्माण गरी कार्य सन्चालन भएको ।

११. समुदायमा आधारित विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमको संचालन ।

>सामुदायिक स्तरमा जनचेतना कार्य भई रहेको ।

१२. दुई वा सोभन्दा बडी स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा एक्किकृत विपद्व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन ।

>रंगेली न.पा. संगको आपसी साझेदारीमा दमकल नियन्त्रण कार्यका लागी सहयोग र समन्वयमा कार्य भई रहेको ।

१३. उद्धार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य ।

>उद्धार र राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्यका लागी प्रहरी, ससस्त्र बल, सेना संग सहकार्य गरी कार्य गरिएको ।

१४. विपद्तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसंग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धि कार्य ।

>हाल सम्म न भएको ।

१५. विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धि अन्य कार्य ।

>गा.पा. ले हाल सम्म १० वटा आग लागी भईएका पिडित परिवारलाई रु.५,०००/- देखि १०,०००/- सम्म को आर्थिक सहयोग गरिएको र ५० वटा परिवार लाई त्रिपाल र मैट्रेस वितरण गरिएको ।

१६. वर्षमा चार पटक विपद्को बैठक बस्दै आएको ।

>गा.पा. ले प्रत्येक आ.व. मा नियमित ४ वटा विपद्व्यवस्थापन समिति को वैठक बस्दै आएको र अत्यावश्यक परेको बखत तत्काल बैठक बसी आवश्यक निर्णय लिइ विपद्व्यवस्थापन कार्यमा शीघ्र प्रतिक्रिया जनाउने गरेको ।

क. सामाजिक शाखा बजेट रु. २०,००००/- कार्यक्रम

-ड्राइभिङ तालिम रु. ५,००००००/-
-लोकसेवा आयोग तैयारी काक्षा रु. ५,००००००/-
-ईलेक्टिसियन तालिम रु. ५,००००००/-
-ए. सी. फ्रिज मर्मत तालिम रु. ५,००००००/-

ख. उर्जा तथा बाताबरण शाखा बजेट रु. ५,००००००/- कार्यक्रम

-बायोग्यास जडान रु. २,००००००/-
-जडान भएका सोलार सडक बत्ति मर्मत रु. ३,००००००/-

बुढीगंगा गाउँपालिका

१. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन ।

क. बुढीगंगा गाउँपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०८०

ख. बुढीगंगा गाउँपालिकाको वन ऐन, २०८०

ग. बुढीगंगा गाउँपालिकाको वातावरण तथा प्रकृति स्रोत संरक्षण ऐन,२०८०
घ. आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र कार्यविधि, २०७७

ङ. विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन कार्यविधि, २०७७

२. स्थानीयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना पूर्व, सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्दार राहातसामाग्रीको पूर्व भण्डार, वितरण र समन्वय ।

यस गाउँपालिकाको स्थानीय विपद् जोखिम नक्शाङ्कन, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (LDCRP) तथा विपद् प्रतिकार्य योजना राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती उत्थानशील समन्वय मञ्च र गाउँपालिकाको सहकार्यमा निर्माण भई आगामी आ.व. को बजेट तथा कार्यक्रम देखि कमशसमावेश गरेको ।

विपद्जन्य सामाग्रीको विवरण

क्र.सं.	सामाग्रीको विवरण	संख्या	कैफियत
१	बारुणयन्त्र		विराटनगर म.न.पा.संग सहकार्य
२	रेस्क्यू डोरी	३०० मिटर	
३	एक्साभेटर जेसिभी		व्यक्तिगत तर सुचिकृत गरिएको
४	क्लाईम्बिङ डोरी		सुरक्षा निकायसंग रहेको
५	सेफ्टि हेल्मेट		सुरक्षा निकायसंग रहेको
६	स्ट्रेचर		सुरक्षा निकायसंग रहेको
७	आगो निभाउने यन्त्र	१५	वडा तथा गा.पा.मा रहेको
८	लाईफ ज्याकेट	१५ थान	
९	थ्रो ब्याग		सुरक्षा निकाय संग रहेको
१०	खाली बोरा	५,०००	गाउँपालिकामा मौज्दात रहेको
११	स्यानिटरी प्याड		स्वास्थ्य संस्थामा मौज्दात रहेको
१२	इमरजेन्सी किट		स्वास्थ्य संस्थामा मौज्दात रहेको
१३	ह्याण्डवास तथा साबुन		स्वास्थ्य संस्थामा मौज्दात रहेको
१४	प्राथमिक उपचार किट		स्वास्थ्य संस्थामा मौज्दात रहेको

३. स्थानीय तटबन्धन, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन

स्थानीय स्तरमा तटबन्धनको प्राथमिकतामा राखी यस पालिकाको पूर्वमा रहेको सिंघीया, पश्चिम सिमामा रहेको वुढीखोला तथा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका मदाहा खदम, वस्तीहरुमा नदी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यहरु भई रहेको विभिन्न स्थानमा हुने डुवानको समस्या न्युनिकरणका लागि पहल भई रहेको ।

४. विपद्जोखिम क्षेत्रको नक्शाङ्कन तथा वस्तीको पहिचान र स्थानान्तरण

विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्शाङ्कन गर्ने काम यस गाउँपालिका र राष्ट्रिय आवास तथा वस्ती उत्थानशील समन्वय मञ्चको सहकार्यमा तयार भई जोखिमक्षेत्रहरुको पहिचान तथा नक्शाङ्कनको कार्य सम्पनभएको ।

५. विपद् व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा नीजि क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय रसहकार्य

यस गाउँपालिका र राष्ट्रिय आवास तथा वस्ती उत्थानशील समन्वय मञ्च वीच विपद्का क्षेत्रमा सहकार्य गर्न सन २०२३ जनवरी १ देखि ३१ डिसेम्बर २०२३ सम्मका लागि सम्झौता विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा कार्य भईरहेको कार्यक्रमको प्रभावकारीतालाई मुल्याङ्कन गरी आगामी सन् २०३० सम्म नविकरण गर्न सकिने ।

६. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र श्रोत परिचालन

यस पालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना भएको उक्त कोषको सञ्चालन ऐन तथा कार्यविधिको अधिमा रहि हुदै आएको छ ।

७. विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन रनियमन

बुढीगंगा गाउँपालिका मोरङ जिल्लाका अन्य गाउँपालिकाको तुलनामा विपद्को क्षेत्रमा उच्च जोखिममा रहेको छ । बर्षेनी वर्षायाममा यहाका अधिकांश भूभाग डुवानको मारमा पर्ने भएकाले गाउँपालिकाले निर्णय गर्ने सबैजसो योजनाहरु दिगोपन तथा विपद्जोखिमको अवस्थालाई विश्लेषण गरी जोखिम न्यूनिकरणका उपायहरु पालना गर्दै आईएको तथा सो का लागि देहाय बमोजिमकाकामहरु हुँदै अएका छन ।

क. विपद् सम्बन्धी ऐन नीति निर्माण ।

ख.विपद् मा परेका व्यक्ति तथा परिवारलाई उद्दार, राहात तथा आर्थिक सहायता ।

ग. विपद् न्यूनिकरण सम्बन्धी रणनीति कार्ययोजना निर्माण ।

घ. विभिन्न गैर सहकारी संस्था संग विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि सहकार्यको शुरुवात ।

८. विपद् पश्चात स्थानीयस्तरमा पुनस्थापना पुननिर्माण

विशेषत यस क्षेत्रमा घट्ने विपद् जन्य घटनाहरु हावाहुरी, आगलागी, डुबान, नदिकटान, सडक दुर्घटना, बाढी आदिका कारण पर्न गएको क्षति पश्चात समस्यामा परेका व्यक्ति तथा परिवारहरुको लागि तत्काल खोज,उद्दार, प्राथमिक उपचार, खाद्यन्न तथा लत्ताकपडा तथा अस्थायी आवासको व्यवस्था मिलाईएको छ । मौसमी तथा आगलागीमा परेका र क्षति भएका व्यक्ति तथा परिवारका लागि कार्यविधि वमोजिमको प्रकृया अगाडि बढाईएको छ ।

९. स्थानीय विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान

गाउँपालिकाले चालु आ.व.मा यस गाउँपालिकाको स्थानीय विपद् जोखिम नक्शाङ्कन, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना (LDCRP) तथा विपद् प्रतिकार योजना तयार गर्दा विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन गरी सोहि तथ्याङ्कका आधारमा उक्त योजना निर्माण गरी योजनामा तथ्याङ्क समावेश गरिएको छ ।

१०. स्थानीय आपतकालिन कार्य सञ्चालन प्रणाली यस गाउँपालिकामा हालसम्म आपतकालिन कार्य केन्द्र भनेर छुट्टै केन्द्र स्थापना नभएको

११. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको सञ्चालन

यस गाउँपालिकाले विपद् जोखिम न्युनिकरणका लागि सामान्य चेतनामुलक कार्यक्रमहरु वाहेक अन्य कार्यक्रमहरु नगरेको तर आगामी आ.व. का लागि विपद् व्यवस्थापनका लागि सशस्त्र प्रहरी वलसंग सहकार्यमा विपद्मा परेका व्यक्तिहरुको खोज उद्दार जस्ता कार्यका लागि १०० जना युवाहरुलाई तालिमको लागि वजेट व्यवस्था भएको ।

१२. दुई वा सो भन्दा वढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकिकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रमसञ्चालन ।

बुढीगंगा, ग्रामथान, जहदा, कटहरी गाउँपालिका र विराटनगर महानगरपालिका बीच दमकल सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी सम्झौता भई उल्लेखित पालिका क्षेत्रभित्र भएका आगलागीजन्य घटनामा विराटनगर महानगरपालिकाले दमकलको उपलब्ध गराउने र पालिकाहरुले वार्षिक रुपमा विराटनगर महानगरपालिकालाई लागत सहभागिता गर्ने सहमति भई कार्य अगाडि बढेको ।

१३. उद्दार तथा राहात कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य

प्रकोप व्यवस्थापनका लागि स्थानीय सुरक्षा निकाय र गैर सरकारी संघ/संस्थाहरुसंग विभिन्न समयमा छलफल तथा रणनीति बनाउने कार्य भएको ।

१४ विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश तथा संघिय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य

विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त निर्देशन बमोजिमका कार्यहरु निरन्तर रुपमा भई रहेका तथा मार्गदर्शनका लागि अन्तरक्रिया छलफल जस्ता कार्यक्रमहरु वेला बेला हुने गरेको यहि सन्दर्भमा मिति २०८० / ०१ / १४ गतेका दिन राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको कार्यालयमा प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख श्री अनिल पोखरेल ज्युको अध्यक्षतामा बैठक बसी यस गाउँपालिकाको समग्र विपद् सम्बन्धी समस्या जानकारी गराउने कार्य भएको ।

१५. विपद् सम्वन्धी अन्य कार्य

बुढीगंगा गाउँपालिकाले विपद् क्षेत्रको नक्शाङ्कन गर्दा सम्बन्धीत स्थानको कोडिनेट सहितको डिजिटल नक्शाङ्कन गरिएको र सो नक्शा सर्वसाधारणले हेर्न चाहे लिंक मार्फत हेर्न सकिने र यसलाई क्रमश विपद् पोर्टनमा समेत राख्ने गरी कार्य भईरहेको छ ।

lj/f6gu/ dxfgu/kflnsf

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य

1) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन

- विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ स्वीकृत गरी जारी भएको ।
- स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना,२०७५ अध्यावधिक २०७९ मा गरिएको ।
- विपद् जोखिम न्युनिकरण नीति,२०७६ स्वीकृत गरी कार्यान्वयन ।
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण रणनीतिक कार्ययोजना, २०७६ स्वीकृत तथा कार्यान्वयन ।
- विपद् व्यवस्थापन कोष २०७५ स्वीकृत तथा स्थापना ।
- विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन निर्देशिका, २०७६ स्वीकृत तथा कार्यान्वयन ।
- विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७७, अध्यावधिक २०७९
- स्थानीय आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र (LEOC),२०७७ स्थापना तथा सञ्चालन
- विपद् पोर्टलको प्रयोग तथा सुचना सम्प्रेषण ।
- बहुप्रकोप संकटासन्ता तथा क्षमता पाश्र्वचित्र २०७८ तयार
- जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजनाको पुनरावलोकन,भौगोलिक सुचनामा बस्ती ढाँचा र विकास प्रवृति अध्ययन,संकटासन्न बस्तिको पहिचान, विकासका अवरोध तथा अवसर अध्ययन मा आधारित नक्सा तयारी ।

2)स्थानीय स्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामाग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय

- स्थानीय स्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक २०७९ तयार गरि सोहि बमोजिम योजना तयार गरि कार्य गरिएको |

३)स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन

४)विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण

- जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजनाको पुनरावलोकन, भौगोलिक सुचनामा बस्ती ढाँचा र विकास प्रवृति अध्ययन,संकटासन्न बस्तिको पहिचान, विकासका अवरोध तथा अवसर अध्ययन मा आधारित नक्सा तयारी ।

५)विपद् व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य ,
छलफल तथा बैठक बस्ने गरेको
६)विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा संचालन र स्रोत साधनको परिचालन. कोषको स्थापना भएको र कोष
संचालननिर्देशिका अनुसार श्रोत परिचालन गर्ने गरेको

७)विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी स्थानीय स्तरका आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन गर्ने गरेको

८)विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको पुनस्थापना र पुनर्निर्माण

९)स्थानीय स्तरमा विपद् सम्बन्धी तथ्यांक व्यवस्थापन

- अध्ययन अनुसन्धान महानगरपालिका क्षेत्र भित्रका उद्योग तथा व्यवसायहरुको विपद् जोखिमर सुरक्षा अध्ययन गरी व्यवसाय निरन्तरता योजना निर्माणमा प्रोत्साहन का लागि कार्यशाला गारिएको
- जनप्रतिनिधिहरुको लागि विपद् सचेतना तथा मानविय सहायता मापदण्ड रस्फेयर सम्बन्धि तालिम कार्यक्रमगरिएको ।

१०)स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन प्रणाली

- स्थानीय आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र (LEOC),२०७७ स्थापना तथा सञ्चालन र कार्य सञ्चालन बिधी,२०८० तयार स्थानीय आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको कार्यसञ्चालन विधी (SOP) तयारी र अभिमुखीकरण गरिएको ।

११)समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालन

- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी वडास्तरमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरिएको ।
- महानगरपालिकाका उच्च जोखिम क्षेत्रमा स्थानीय युवाहरुको द्रुत प्रतिकार्य टोली तयार गरी तिन दिने तालिम दिई सो सम्बन्धी निर्देशिका बनाएको।
- जनप्रतिनिधिहरुको लागि विपद् सचेतना तथा मानविय सहायता मापदण्ड रस्फेयर सम्बन्धि तालिम कार्यक्रमगरिएको ।
- मनसुन आउनु अगावै सरोकारवालाहरुसँग समन्वय र अन्तरक्रिया तथा छलफल सञ्चालन गरिएको,
- विषयगत क्षेत्रमा जोखिम न्यूनिकरण मुलप्रवाहीकरणसम्बन्धी महानगरपालिकाका शाखा/महाशाखाका कर्मचारीहरुलाई विपद्

जोखिम तथा पूर्वतयारीका उपायहरुको विषयमा जानकारी गराएको ।
महानगरपालिकाका सबै वडामा वडासचिवहरुलाई विपद् जोखिम न्यूनिकरण र विकास बीचको अन्तरसम्बन्धका सम्बन्धमा जानकारी गरीएको ।

१२)दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा एकिकृत विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन

- जोडिएका छिमेकी गाउपालिकासँग छलफल तथा बैठक बसेको

१३) उद्धार तथा राहत कार्य प्रभावकारी बनाउने कार्य

- राहत उपलब्ध गराउनका लागी आगोलागि हुदा दमकल पठाउने गरेको

१४)विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापन प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य

- यस बिषयमा प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग बैठक तथा छलफल

१५)विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य

यस आ. ब.मा राहत वितरण

क्र. स.	विवरण	सख्या	रकम
१	आगलागी	११	६०,००० ।
२	हावाहुरि	२	१०,००० ।
३	बिपन्न परिबार शब ब्यबस्था	एकमुष्ट विस्रान्ति घाट	१,८६,४२०
४	सितलहर को लागि दाउरा		१,१०,०

	खरिद		००।

उपसंहार

१. विश्लेषण :

क) मोरङका अधिकांश स्थानीय तहले विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति बनाएका छैनन् ।

ख) विपद्न्युनीकरण सम्बन्धी कार्ययोजना कार्यन्वयन ढाँचा र समन्वय अनुगमन संयन्त्रको अभाव देखिन्छ ।

ग) विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्ययोजना पूर्वसूचना प्रणाली खोज तथा उद्धार राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण वितरण र समन्वयको विषयमा न्युन मात्रामा राहत सामग्रीको भण्डारण वाहेक अन्य विषयमा कुनै काम नभएको देखिन्छ ।

घ) स्थानीय तटबन्ध नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदी व्यवस्थापन र नियमन यस विषयमा पूर्वतयारी भन्दा प्रतिक्रियात्मक किसिमले विपद्भैसकेपछि मात्र कार्य गरेको पाइन्छ ।

ङ) विपद्क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरणको कार्यलाई प्राथमिकतामा नराखिएको पाइयो ।

च) भवन निर्माण संहिता र भू-उपयोग नीति प्रभावकारी पालनाका लागि स्रोत संयन्त्र नभएको पाइयो ।

छ) विपद्व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरिएको तर स्थायी दिगो र भरपर्दो स्रोत व्यवस्थापन नभएको, वार्षिक बजेटबाट रकम जम्मा हुने गरेको, कार्यविधि तर्जुमा भएको, कार्यविधिमा आधारित भइ खर्च गर्नु पर्नेमा सो हुन नसकेको, विपद्व्यवस्थापन कोषमा जम्मा भएको रकम मध्ये निश्चित प्रतिशत पूर्वतयारीमा खर्च गर्नु पर्नेमा सो हुन नसकेको, यस कोषमा जम्मा भएको रकम राहत तथा उद्दारमा खर्च भएको पाइयो ।

ज) विपद्जोखिम न्यनीकरण सम्बन्धी स्थानीय स्तरमका आयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन अनुगमन र नियमन विषयमा कुनै पनि आयोजना तर्जुमा गरिदा विषदको दृष्टिबाट नहेरिएको, तर्जुमाको चरणमा कार्यान्वयनमा साथै अनुगमनमा समेत विपदको विषय प्राथमिकतामा नपरेको पाइयो ।

२. विपद्का कारणले पर्ने असर तथा प्रभावहरु

क) धनजनको क्षति

ख) भौतिक संरचनाको क्षति

ग) वातावरणमा नकारात्मक असर

घ) मानिसहरु घाइते हुने तथा जनजीवनमा समस्या

ङ) विभिन्न प्रकारका महामारी फैलिने सम्भावना

च) खाद्यान्न तथा खानेपानी आदिको अभाव

छ) राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा नकारात्मक असर

ज) जनसंख्या व्यवस्थापनमा चुनौती

झ) मनोबैज्ञानिक त्रास र असुरक्षाको स्थिति पैदा हुन सक्ने ।

३. सारांस तथा सुझाव

1) विपद् व्यवस्थापनको तीनै वटा तहका सरकारको कार्य जिम्मवारीमा रहेको हुदा तीन तहका सरकारका संयन्त्रकाबीचमा प्रभावकारी समन्वय तथा सहकार्य सूचनाको आदान प्रदान हुनु पर्ने ।
2) विपद् घटना पश्चात मात्र उद्दार तथा राहत वितरण कार्यक्रम संचालन नगरी विपद्को पूर्वानुमान गर्ने पद्धतिको विकास गरिनुपर्ने ।
3) जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयलाई जिल्लाको सूचना केन्द्रको रुपमा विकास गरिनु पर्ने, नीति तथा योजना तर्जुमा कार्यान्वयनका साथै राहत पुनस्थापन तथा पूर्व तयारीमा समेत मजबुत समन्वय हुनुपर्ने ।
4) स्थानीय तहले स्थानीय तहका अधिकार भित्र पर्ने कानुन निर्माण गरिनुका साथै प्रदेश तथा संघका कानुन कार्यान्वयनमा ख्याल गर्नु पर्ने ।
5) पन्ध्रौ आवधिक योजना, प्रदेशको आवधिक योजना तथा मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्ययोजना कोशी प्रदेश २०७८, राष्ट्रिय विपद्जोखिम कार्ययोजना सन् २०१६ देखि २०३० गृहमन्त्रालयका प्रावधान पालना गरिनु पर्ने ।
6) विपद व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी तुल्याउन विपद् व्यवस्थापन चक्रका रोकथाम, तयारी, प्रतिक्रिया तथा पुनः स्थापनाका पक्षमा ध्यान दिनुपर्ने हुन्छ। जसलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ :

(क) रोकथाम

- प्रकोप व्यवस्थापनका लागि अल्पकालीन र दीर्घकालीन उपायहरूको तर्जुमा गर्ने,

- संरचनागत प्राविधिक पक्षहरूको सबलीकरण गर्ने,
- विकास कार्यको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (EIA) गरी कार्यान्वयन गर्ने,

(ख) तयारी

- सार्वजनिक निकाय, गैरसरकारी संस्था र नागरिक समाजवीच समन्वय कायम गर्ने,
- Emergency warning system को थालनी गर्ने,
- संचार योजना, उपकरण र अन्य सामग्रीको व्यवस्था गर्ने,

(ग) प्रतिक्रिया

- घटनाको जानकारी हुनासाथ तुरुन्त घटनास्थल पुग्ने,
- पीडितहरूको तत्काल खोज उद्धार गरी आपतकालीन राहत उपलब्ध गराउने,
- क्षतिको विवरण संकलन र अभिलेखीकरण एवं आकस्मिक सेवाको वितरण गर्ने,

(घ) पुनःस्थापना

- पुनर्स्थापना कार्यक्रम/योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने,
- पीडितहरूलाई यथास्थान वा अन्यत्र कतै स्थायी रूपमा पुनर्स्थापित गर्ने,
- सामाजिक एकीकरण र जनजीवनको सामान्यीकरण गर्ने ।

४. निष्कर्ष

विपद् तथा संकट आफैमा भैपरी योजना हो । तसर्थ राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा विपद्/संकट व्यवस्थापन सम्बन्धमा विज्ञता हासिल गरेका व्यक्तिहरुको अनुभव तथा परामर्श लिई प्रभावकारी व्यवस्थापनका उपायहरुको अवलम्बन गरिनु पर्दछ । विपद् व्यवस्थापनमा विपद्जन्य अवस्थाको पूर्वानुमान देखि पुनःस्थापना सम्मका क्रियाकलापलाई संयोजन गर्ने गरिन्छ । विपद् व्यवस्थापनका हरेक पक्षहरूमा प्रभावकारी एवं बुद्धिमतापूर्वक कार्य सम्पन्न गर्न सकिएको खण्डमा विपद्को न्यूनीकरण भई जनजीवनमा पर्ने प्रतिकूल असरको नियन्त्रण हुने देखिन्छ ।

अनुसूचीहरु

- फोटो तथा माइन्युट